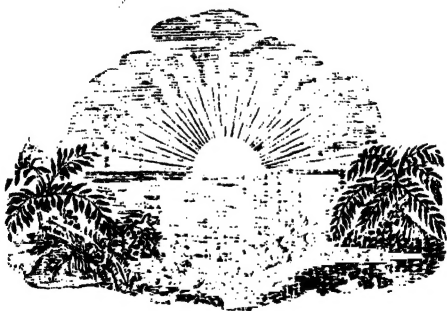

જહાન સરપ્રસાદ

‘જમશેદ શાહ.’

યાને

“ધરા ન નો હિ રા.”

કર્તા — ‘હરભીસ.’

ગુજરાત વિદ્યાર્પીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કેપીરાઈટ વિભાગ ।

અનુક્રમાંક ૮૧૦૫ તારીખ

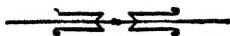
પુસ્તકનું નામ અશોક ૨૧૧૨

વિષય ક્રેડિટ : ૨૭ બી. ડી

‘જમશેદ શાહ.’

યાને

“ધરા નો હીરો.”

રચનાર—“હરમીસ.”

“મિનોઈ મળહુ”-અધુરિકા-“કિયાની કિર્તન,” “સગન સંગીત,”
“રેહબરે રોશની,” “દાદારતુ’ દારતાન,” “બાવિક બકિત,” નસીબનો
નાઝ યાને તકદીરતુ’ તલેસમ, “હિંદના હાદ,” “માનદયસ્ની
મોનાબત” તથા મોહન મહાલના કર્તા.

“ડાન” શ્રોટાઆફીક રદ્દુયોના આદીસ્ત.

ગોવાહ્યા તલાવ, મુંબાઈ

આપડીના વળાં ઉપરથી નાટકો ઉપજાવવા, અને બીજી ભાષામાં
તરજુમો પ્રગટ કરવાનો—તથા ગાયનોને ફોનોગ્રાફમાં લેવાના
સર્વ હક્ક કર્તાને સ્વાધીન છે.

૧૯૧૯

આ પુસ્તક ધી જમશેદજી નશરવાનજી પીતીત પારસી બોરફનેજ
કંપન પ્રિંટીંગ વર્ક્સ, નંબર ૧૪૧, લાલબાગ, પહેલ, મુંબઈમાં
મી. મેહેરજી બેરામજી મીઠાઈવાલાએ છાપ્યું છે, અને મી.
હોરમજી સોરાબજી મીસ્ત્રીએ દીસોડા બીલ્ડીંગ, ગોવાહ્યા
તલાવ, મુંબઈ મધે પોતાને માટે પ્રગટ હીધું છે.

ગુજરાતી કૌંપીરાઈટ-સંગ્રહ — વર્તમાન અને ખ્યાલ કરો—
“હરમીસની” વાર્તા

નસીબનો નાઝ—(વાર્તા પહેલી) જેમા નસીબનો
ચકકર કેવો ફરે છે. તાજ તરફ કેવી વફદારી શિખવેછે.

—વાર્તા ખીજી—

“મોહન મહાલ”—

યાને
સંસાર કે સ્વર્ગ સિંગાર—(જેમા કવયીની ઉંચી
ખ્યાલત મનને કેવો આનંદ આપે છે)
ધીરજ, ખર્ત, અને અષોધ શું કરે છે !

સંજાણની સરજત—(લગભગ બાવીસ
સંગીત-તેના નોટશન સાથે—તૈયાર છે.

બહાર પડશે

સંગીત સાથે ‘મોહનની મોહોરો’—યાને જલ રોદામે

—વાર્તા ત્રીજી—

વાર્તા ત્રીજી

“આત્મિક આસ”—યાને નૂરસીંહ લાનૂમતિ—

કરામતે કલામે કિરતાર—

(દાદારના ૧૦૧ નામના દાસતાન સાથે.)

“અર્પણ પત્રિકા.”

માતા !

મધ મીસાલ મીઠી, માતા ! મોઢરા મીસાલ મધમધતી, માતા !

ગુલાબના ગુલમાં ગુંદાયેલી, માતા !

“ નવાજ ”

આજે લગભગ સાડત્રીસ વર્ષ થયા ત્હારે

“ અવાજ ” !

મ્હારી રંગોમાં—મ્હારી અંતર ઉર્મીમાં

“ તેજ ” છે

જે માતા વિનાનો—“ફેજ”

હરખાર, હરહાલ, તારી “મધુરી માયાની” ખેટ પુકારે છે.
સ્વર્ગની શાન્તિમાં સુનેલી ! નચિંત નિંદ્રામાં હમેશની રહેલી !

વહાણી ! માતા !

ત્હારે બાલ—હોમી—“ હરમીસ”

જહાન સરફરાઝ જમશેદ શાહુ યાને ધરાનના હીરાનું

અતિ અમૂલ્ય પુસ્તક માન, આહા, પ્રેમ અને

તું જહાલી માતા તરફની

“ મધુર માયાના યાદમાં, ”

શાદ થતો અર્પે છે

તે તું—તારી મિનોઈ માહાનતામાં કબુલ કરજે

ઓ “ મ્હારી મધુરી માતા ” !

કર્તાના બે બોલ.

પ્રિય વાંચક, આ પુસ્તક જેનું નામ "જહાન સરદ્રાજ જમશેદ શાહ" યાને "ધરાનનો હિરો" રાખ્યું છે, તે પ્રગટ કરી ત્હારા સનમુખ ધરતાં, હું હઝારો શુક્ર તે દાદગર દાવરના કરછું, કે, ત્હારા વાંચનના શોખ, અને, ત્હારા તરફના ચાલુ ઉત્તેજન ને લીધેજ, તે પ્રગટ થઈ શક્યું છે. આ પુસ્તક, મ્હારા કથાની કિર્તનનું ખીજું રૂપ છે. જે કથાની કિર્તનની સઘળી નકલો ખપી જવાથી, તે માહેલી ફરીથી અને ખીજી નવિન આવૃત્તિ રૂપ કાઢવા કીજે, તે કિસ્સાને અનામત રહવા દઇ, સંગીતમાં અતિ ફેરફાર કરી કાઢવા, તે પાક પરવરે મ્હને તાકાત આપી છે તથા તેના સંગીતને વજડવા કાજે, વાંચક વર્ગને સહેલ થાય માટે નોટેશન લખ્યું છે. હું ખરેજ એક રજ માત્ર છું. અપાર ગતિમા, મતિને ધીમે ધીમે જતી કરવાની છે, અને તેમ ધારી ધીમે ધીમે, જેખી કાઠ માહે સુધારો, પ્રિય વાંચક, તું જેવા પામે, તો, યાદ રાખજે પ્રિય મિત્ર, કે તે સઘળો ફેરફાર, ત્હારી દુવાનીજ ખુખીથી થયો છે, એમ આ કલમનું સત્ય ધારવું તું માન્ય કરશે. આં પુસ્તકનો રસ, અને ભાવના, સાહિત્યની ઉંચી ટોચ ઉપર ખીરાજમાન થયલો છે, એમ મ્હાર ધારવું હોતે, તો ખુદ, આ ચોપડી જે તુંડી ઉપર પ્રયાસ થઇછે, તે તુંડી મ્હનેજ લાગું પડે, પણ, આજ કાલ પારસી જરથોસ્તીઓની, પ્રેમી ધાર્મિક ચળવળ ચાલતી હોવાથી, શાહ જમશેદ જેવા નર, અને મ્હાન પ્રજા પતિની યાદી, ફરી આદમખર કરવા વિચાર રાખ્યો છે, જેમા,

જોકે, તવારીખ ઉપરનું વહું સાચવ્યું છે, પણ શાહ જમશેદની યાદીમાં, તેના ગળા ઉપર હરદમ તુંડીની છુરી ફરતી હતી, તે માટે કાંઈ અર્થસૂચક આમેજ કયું છે, એથી 'જો કાંઈ ત્હારા મન ઉપર અસર કરી હોય, તો અહુરનીજ તે મ્હારા ઉપર ખરકકત થયેલીજ કહેવાય, યા ત્હારી માન્યતામાં, આથી કાંઈ મ્હારા તરફ મતફેરી ઉભી થઈ હોય, તો ક્ષમાં, કારણકે હું લખી ગયલો છું, કે "કાંઈનું માનવું આપણું નથી—કાંઈની ખ્યાલાત, બીજાને મન ઉંચી હોય, યા જણાય, તે માટે આ કલમ તકરારમાં ઉતરી બેકરાર થવા, યા કરવા માંગતી નથી.

જ્યારે આ પુસ્તક ફરીથી લખી પરવાયો, કે, તેને પેશ કરવાનું ઉત્તેજન પણ, જાણે પાક અહુરાએ તૈયારજ રાખ્યું હોય, તેમ, તેની કદરસનાસી કરવા, એક ઉતસાહી મિત્ર મને હરખથી ઉત્તેજન આપવા ખાહેશમંદ થયો, તે મિત્ર, આપણા જાણીતા "ગોળવાલા ફાઈટ ટયુશનકલાસીસ" અને ફાઈટ મોડલ રકુલના માલેક તથા વડીલ શિક્ષક, મી. એરચ ગોલવાલા છે. જેવણે પોતાના વિધ્યારર્થીઓ આગળ રજુ કરવા, હોશ રાખતા હોવાથી, મને, તે રજુ કરવા તક આપવા ચાહી, મ્હારી અદના કલમની સંગીતની સાદી રચનાને, પોતાનાં કેળવણી ખાતાનાં છોકરા છોકરીઓ આગળ કિર્તન રૂપે ગાઈ સમજાવવા, તેઓએ બહી લાગણી દેખાડી, તે માટે હું કમતરીન, તેમનો આભારી છું—

આ પુસ્તકને પ્રગટ થવાના વખતથી આસરે બે વર્ષ ઉપર મ્હારી ભાવિક ભકિત પેશ કરવાનું માન, પણ મ્હને બીજી વિધ્યાશાળા તરફથી મળ્યું હતું, જેનું વર્ણન ભાવિક

બક્તિમાં મળશે. જેમ ધર્મની જાન ફેલાણી માટે પારસી જરથોસ્તી નર, અને નારીઓ ઉતસાહ રાખે છે, તે ઉતસાહ ધાર્મિક ધોધનો જોશ ખિલવે છે, એ પુન્યવંત કહેવાય તેમજ, જેઓ તે તરફનો વાંચન રૂપ, લેખમાં ભાવ ઉત્પન્ન કરવા લેખો, પેશ કરે, તે પણ રૂઢુંજ કહેવાય, પણ એવા લખાણોને તપાસી જેઓ, પોતાની તરફથી પૈસો ખરચી ઝહેમત અને ઝરના ભોગે, બીજાઓ આગળ રજુ કરાવવા યત્ન કરે, તેઓ પણ ધાર્મિક અને ધર્મ ઝેનના ફેલાવનાર કહેવાય, તેટલા માટે, તેઓ ધણુ પુન્યવંત કહેવાય. જેમ મી. ગોલવાલાએ મહને તક આપી પોતાની પ્રેમી, અને બલી દિલસોજ, અને ધર્મી લાગણી દેખાડી છે.

આ પુસ્તક મહારી પ્રગટ થયેલી હારમાળામાં તેરમું છે, અને જેઓએ મહને અત્યાર આગમજ, તેવા પુસ્તકો ખરીદી કદરસનાસી કરી છે, તેઓનો હુ ખાકશાર કરી બી બદલો વાલી શકતો નથી, પણ પરચરદેગાર, તેઓને ત્યાં સંપ, દયા, મયા, આયુશ, સુખ અને સંતોષ સાથે શાંતિનો વધારો કરે, તેમજ સંગીતમાં સરળતા સાથે રસિકતા, તથા રાગમાં, જે સંતોષકારક ફેરફાર થવા પામ્યો છે, યા હોય, તો તે માટે મહારા પ્રિય મિત્ર અને ગુરુ, પંડીત ભાતખડેને, મહારો સ્વાસોસ્વાસ રડો ભાવ, અનદીઠ ધ્વનીમાં, મોકલવા હું સદા તૈયાર રહ્યો છું. ગુરુ તે, જે શિષ્યને દિપક કરવા હોશ રાખે. શિષ્ય તે, કે ગુરુના પાઠોનો જનસમાજમાં પ્રચાર કરવા, ઉમંગથી ધીરતા ધરે. પુસ્તકમાં સમાવેલી બાબદમાં, બીજાઓના જીવ જીવ વિચાર બાણવા કેવળ ન બનવા જોગ છે, પણ જેને

જેમ ભાવે, તેમ આ પુસ્તક ઉપરથી તેની હકીકત જાણી લે, એજ બસ છે. એક સાદા વિચારથી સાદાઈ સિવા વધુ ભાવની આશા રાખવી નહી, પણ ધીમે ધીમે આ કલમથી શું બન્યું છે, અને બનશે, તે ઉપર આશા રાખવી, પેશ કરનારને સદા સુખ આપી આગળ વધવા ઉત્તરો પાડે છે, અને ઘડીભર ગમે એ વિચારથી, ઉનાળા જેવું કરવામાં આવ્યું હોય, તો જાણવું કે, દરે ની ખમી શકનારી તાકાત, અને શક્તિ, જુદી જુદી જાતની હોય છે. પણ આ કલમ એજ આશામાં સૌના ચરણ પર પડી નમન ભાવથી એવું કહેવા આહે છે, કે “ બલે લાખ, દશ લાખ યા કરોડ આપણે મેલવી, જન બરબાદ કરીએ, યા ક્રવચીને ઉંજશ ન દઈએ, તેના કરતા, સઘળું ખોદી દઈ, જન, યાને ક્રવચીને આગળ વધારીએ તે સાર.”

કોડીથી, પૈસો વધે—વધી વધે સો લાખ
વિન ધરમ એ સંપટની—બનશે આખર ખાક
જગે બલા સુખ જોય તું—ના, તો યા, બદલામ
આહે કો, ન આહે કો—અહુરા દેશે હામ=(હરમીસ)

ધીકકારનો બદલો પ્યારથી, મહેનતનો બદલો ધનથી નહીતો ઉંચા ગુણથી, મારનો બદલો, મારથી નહી, પણ કીસમતના મારની હારથીજ સ્વિકારવો, એ સઘળું સદા સુખના શીખર આગળ લઈ જશે—તુંડીના તાણુનો બાણુ ખેંચી, પોતાના નામ ઉપર કલંકનો હાણુ ખેંચી ગયો, છતા, તે જોગી હતો, અને આજે સ્વર્ગમાં સુખ શાન્ત થઈ રહ્યો છે, તે શાહ જમશેદ !

જેઓએ, આ કલમને, મનથી, માયાથી, દયાથી, દ્વિત્વસોજથી આહી છે, તેમને મહારો અંતઃકરણ પુર્વક પ્રણામ—જેઓએ, તેમ

કરવાથી સદા પછતજ પડવા ધાર્યું છે, તેઓને મ્હારા આત્માના પ્રણામ, કરણુકે, જગતમા કાઈ છે, જેમાં લોક, કાઈ આગળી પાછલી લેન દેન માને છે, રહેણી કરણી, અને ભરણીની ભરણિ જાણે છે—જેવકુરી વખણાઈ, તેથી કાઈ દાનાઈમાં દાખલ નહિ થાય, તેમજ દાનાઈ કોઈએ હસી, તેથી જેવકુદ માટે દાનાઈના દવાર બંધ નથી.

આ પુસ્તક મ્હારી માતાને અર્પણ કર્યું છે, પણ પ્રિય વાંચકોના હૃદમાં, પેતાની માતાનો પ્રેમ રસ ઝરો ધાઈ આવશે. જેમની માતાઓ હૈયાત હોય, તે માતાઓ ઘણા સાલ જીવી બાળકોને સીરછત્ર સાથનો, માયાનો મસ મોટો આશ્રય દિયે. જેઓએ તે ખજાનો ખોલવાથી, બેનસીબી મેળવી હોય, તે મરહુમ માતાઓના રૂહ પર, હજારો દુવા તથા આક્રીન હોજો—! માતા! મધુરી માતા! ત્હારો છંચો કેવો? નારીની નેક નેમ પાર કરતી બહાલી માતાનો પ્રેમ કેવો? તે વિન મિદાશ શો છે? માતા યાને નેક નારીની* રૂડી રીતી જેવું સંસાર સુખ શું છે?

સેવટે મ્હારી ચોપડીઓના સંગીતને, જુદાં જુદાં બઝમે, તથા મંડલો એ પોતાના સભાસદો અને પોતાના ભાવિક પરોણા આગળ ગાવા તક આપી છે, તેઓનો આ તકે અહેશાન સાથ આભાર માનું છું અને માનીસ, તેમજ જાહેરખબરની મદદ આપી, જે સંગવડ કરી આપી છે, તે ધંધાદારીઓને પણ પુન્યવંત કહેવામાં આ કલમ આંચકી લેતી નથી. હાલ એજ. અહુર સંવત્તને ખુશી ભરેલા રાખો!

કર્તા “હુરમીસ”

* “વાંચો નસીબનો નાજ પાતુ ૧૫૪-નેકનારી”

બે બોલ.

જરથોસ્તી જગતોમાં શાહ જમશેદની યાદ હજી જીવતી નાગતી ઝળકતી રહી છે. જે શાહે એક ખુદાની હસ્તી નહિર કરેલી; જે શાહે એક દાદારનીજ ખંદગી કરવાની ફરમાશ કરેલી; જે રાજ્યએ પોતાની ખશારતોથી ધરાની રૈયતને હૈરત કરેલી; જે તાજ-પતિએ વિમાનની શોધ કરેલી, અને હુનર હદયોગ, ખેતીવાડી, વણતકામ અને લાકડ કામની ચઢતી કળા કરેલી; જે જ્યોતિએ પોતાની પ્રજાના ચાર વિભાગો કરેલા, અને ધર્મનું, સલામતીનું, ખેતીવાડીનું અને કામદારીનું કામ વેહ્યી આપેલું; જે ન્યાય મૂર્તિએ રાજ્યમાં અદલ ઇનસાફ સ્થાપેલો, અને નબળાનું રક્ષણ કરેલું; જે હિરાએ પોતાની પ્રજાનું હિત હમેશ હૈડે ધરેલું—તે શાહ, રાજા, હિરા, વિરાને સદીઓના વેહવા છતાં પણ ગુણુયલ પારસીઓ કેમ બુલી શકે ?

શાહ જમશેદનો જમાનો નેકે સોનેરી હતો, છતાં તે પુરાણો હતો, કે તવારીખ નવેશો તેને ઇનસાફ આપી શક્યા નથી. વળી તેજ વખતે એ નૂરી માટે એવું લખાયું છે, કે શાહ જમશેદ ખુદાપરસ્તી કરતાં માન અને મહોબત મેળવતાં મેળવતાં, ખુદ પરસ્તી ઉપર ઉતરી પડ્યા; તકોબરીમાં તણાતા ગયા; અને અંતે જોહાકને હાથે સેકસ્ત પામ્યા.

ભાઈ હરમીસ આ સર્વે બનાવોને હુન્નરની બલકે ફિલસુફીની નજરે તપાસે છે; અને તેમ કરતાં જણાવે છે કે શાહ જમશેદની “તકોબરી તે સ્વસોગ લેવાનો આત્મિક વેશ હતો.” જમશેદ પોતે સદગુણી શાહ હતો. નતે ખુદાપરસ્ત હતો; ધડિભર બાનબુતી તે ખુદપરસ્ત બન્યો પણ હોય પણ તેને પોતાની ખુદપરસ્તીથી

રૈયતને સતાવી કે રીખાવી નહિ. તે ઝોઢાક સાથ એખલોજ લડયો, એખલોજ હાર્યો. એખલોજ રાજપાટ છોડી વનવાસ કર્યો. જો શાહ જમશેદની નેમ જમત જીતવાની હતે; કે લોકમાન મેળવવાની હતે; કે પોતાનેજ ખુદા લેખે ઓળખાવવાની હક હતે; તે શાહે પોતાનાં સારા લશકરને લઈ લડાઈ કરી હતે; રોવટ સુધી હતે અને હાર પામતાં જરૂર અવેરાત લઈ છુપાઈ બેસતે. પણ નહિ, જમશેદની ગરૂરી આજના ઝુઢાક કચસરના જેવી નહિ હતી, કે જેને પોતાનાં “કુંપલા”ને ખાતરે, સારી દુન્યાને લડાઈમાં કુખાવ્યું, અને લાખોના જીવોના ભોગે, રાજપાટ ગુમાવી, અને હોલોંડના આરામ ગૃહમાં વાસો કર્યો !

હમદિનો, શાહ જમશેદની ઝળકતી જીંદગી અને મહાન બહોળલાલીનો ખ્યાલ કરો ! અને એમના જેવા સદગુણી સંત-રૂપી, સ્વભોગી શેહનશાહની શક્તિનો ક્યાસ કરો ! “મગરૂરીમે ધોઢા હય” વચનો ખસં છે; તેમજ “લલોંકી બદીમાં પણ હોતા હય ભેદ,” એ પણ ખરાં છે—મહાન નરોની કેટલીક રીતી બહારથી બદ જણાતી હોય, પણ તેના કિતરમાં કોઈને લલું કરવાની નેક નિષ્ઠા હોય છે, તે યાદ રાખવાની જરૂર છે, એમ લાઈ હરમીસનું ખાસ કહેવું છે.

શાહ જમશેદ, જેને એક ખુદાની હસ્તી અને એખાદત કરવાની પ્રયત્નથી પ્રતિજ્ઞા લીધેલી અને ઇરાનવેજમાં પ્રસાર કરેલી, તેજ નર ખુદપરસ્તીમાં લિન થાય, એ ધણું અભયજ ભોગે છે; અને આપણા અક્યા સીઓ એ ઉપર વધુ અજવાળું પાડશે એવી ઉમેદ છે. આ કેવળ બનવા જોગ છે, કે અસલ શાહ જમશેદના નામના કોઈ નખીરજો એવી તકોબરી કરી હોય, અને ઝોઢાકને હાથે હાર પામ્યા હોય.

સેવટે, લાઈ હરમીસ અહુર તરફના જે જતસાહથી; પયગામબર

તરફના જે પૂજ્ય પ્રેમથી ; ધર્મ તરફના જેડા ભાવથી ; અને
કામ માટેના પૂર્ણ ખ્યાલથી જે ભાવિક ભક્તિના ગાયનો, ભજનો,
રચે છે, અને રજી કરે છે, તે માટે એમને ખરેખર ધન્યવાદ થઈ છે.
મારી નમ્ર અરજ અને હમેશાં એટલીજ છે, કે જે સરળતા, સ્પષ્ટતા,
અને સુંદરતા એમના ગદ્યમાં વહી જાય છે, તેવીજ એમનાં
ભજનોમાં પ્રગટ થાય, અને તે માટે એઓનો શ્રમ ચાલુ રહે, અને
અહુર મદદ કરે ! આમીન !

અને સેવક, હમદિનો, શાહ જમરોદના વારસો લેખે તેમના
જેવી ઝળહટી, હપયોગી, હદોગી, ભક્તિભાવવાળી છાંદગી ગુજરવાને
આપણે સર્વે એ કોશેશ કર્યે, અને દાદાર અહુરમઝદ આપણને સહાય
થાય ! આમીન !

સેવક,

ખરજોરજી ફરામજી બહુચા.

પાક અહુરો.

જેહાન સરફરાજ જમશેદ અને તેના ચારિત્રનો હુન્નર
આંખે પિછાણુ.

હુંહા.

જગમે જીવન જાણુ લે-કરણુ ભરણુકે કાજ

હરમે પુંજન માન લે-સુધ્ધ બને તુંજ સાજ

વિચારસે બાણી બલી-બાણીસે કુલ કાજ

કાજ કરતો વોહીં કર-પાયે હરસે સાજ

નાથ નમન કે ભાવ ભર-જુગ જુગ જગકે કાજ

આકેબતમે પાય તું-હરી ચરણુકી દાઝ—(હરમીસ)

જગતના અંધોના પાનાં ઉઠાવીશું, તો, દાનાઇના દાના

હર જગે મળી આવશે કે, “હુંપણનો” ખ્યાલ કદિ લાવશે

નહી. પણ જેઓ એ ખ્યાલ બીજાને શિખાડવા તૈયાર રહે

છે, તેઓ પોતે તેવા ખ્યાલથી બચેલા છે કે, એવા સવાલનો

જવાબ, તેઓ પોતે પોતાની મેળે શોધી લેશે, છતાં આપણા

વિચારો બીજાના નથી, આપણા કાંઈ બીજાના નથી, તેમજ

કોઇના ગમે એવા કાંઈ, આપણા વિચારને ગમે એવા લાગે,

તેનો ભેદ પુરો આપણે જાણી શક્યે નહી.* અલબત્ત મત

બાંધવું, એ સર્વ જણુ પોતાની ફરજ સમજે છે, પણ ફરજ

સમજવા આગમજ, પુર જ્ઞાનની, પુર અનુભવની ઘણીજ ગરજ

હોય છે. એવું આપણે સાંભળ્યું છે કે “ દાનાવોકી ખુરાઇમેં

કુછ બલાઇ હય ” તેમ આપણે શાહ જમશેદના જાહેર કામથી

ડગાઇ ન જઇ, તેની ઉંડાણમાં તપાસ કરવા યત્ન કરીશું, તો

* આ બાબદ નસીબના નાજના બે ખોલમાં સમજાવી છે.

ખરેખર, તે પ્યારો જીવ, કે જેને સધળાંઓ તકોબરીમાં પાયામાલ થયેલો યાદ રાખે છે, તેવાં તેનાં કળા કલંકમાં, કાંઈ રાહત આપી શકીશું. ઘડીભર એમ ધારીશું કે, તેને તકોબરી કાઢી, તો ઘણુંજ અવશ્ય છે કે, તે બળવંત જીવ કે જેને તરેહવાર ઉપયોગમાં આવતા સાંધણો આપ્યા, સુખશાંતિની સગવડ માટે ઉપાયો આરંભી, જગને, હાલસુધી તે ઉપર મદાર બાંધવા જેવા સાંધણો તૈયાર કરી દીધા, તેવા એક શ્રષ્ઠ નરના રૂહ ઉપર હઝારો વર્ષો ગુજર પામ્યા, તો આપણો સાથે મલી ભક્તિ કરીશું કે, તે, પ્યારો રૂહ હવે, પોતાની તકોબરીથી થયેલી ભૂલની શિક્ષા માહેથી દારેગ થઈ, મહાન દિક્ષામાં ભેલાય ! તકોબરીની શિક્ષા હઝારો વર્ષ થવા છતાં, શું સદાકાળ, તેના ઉપર રહે ? ના, કદિ નહીં. તેને તકોબરી કરી, એ આપણું ધારવું છે, પણ ખરેખર, તે મહાન રાજ્યપતિનો તે દોષ ન હતો, પણ સ્વભોગ લેવાનો આત્મિક હોંશ હતો. સાધારણ શક્તિના મનુષ્ય કેવા કઠણ યોગ લીધે છે, તો આવો પયેગાંબર જેવો શાહ, મનુષ્ય જાતની સુખની કળી તૈયાર કરવા ભોગ ન લીધે, એ બનવા ભોગ નથી.

જ્ઞાની જાણુકી ખાતમે—કહાં ભરા હય ભેદ

ઉસકી તારણુ ખાસતે—અજ્ઞાન પારે છેડ.

જ્ઞાની જાણુકે ખ્યાલમે—ભાવ રસિક અણુમોલ

બિન જ્ઞાની બહોં ખાતમે—કેસા કરલે તોલ !—(હરમીસ)

તકોબરી જે તેને કાઢી, અને તેને દુખમાથી બચવાજ ગમતું હતું, તો, પાછળથી માફીનું સાધણ, તેને માટે તૈયાર હતું તે માફી માંગી લઈ, પોતાના સુખનું સાર્થક કરી દેતાં, તેને કાણુ અટકાવનાર હતું ? ના, તેને તકોબરી આણુ રાખી કે, જગત,

તે મહાન છત્રપતિના કાર્ય ઉપરથી, જગતની આખેરી સુધી બોધ લીધે. જેમ જેમ મનુષ્ય જાતનો એક ભાગ મનોવૃત્તિમાં બીજાને બિગડેલો લાગે, તેમ તેમ તેના જીવો ઉપર, ખદ્દા થઇ જદ્દા પાડવા કરતા, તેને પડખે લઇ, દિલસોજી દેખાડવાની ધણીજ અગત છે, તેથી તે માયાલુ સંબંધથી સુધરી, જગતની વાતા-વરણને પમરતી રાખવા સુધ્ધ બાવ લજતો રહે. જગત નિશાળ છે, અને તેમાં ભજવાતા ભાગો, ખરેખર આત્માને આગળ વધારવાના પાઠો દીધે છે. જ્યારે એવા અમુલ્ય પાઠો માંહેલો એક ઉત્તમ પાઠ, જે તકોબરીનો હતો, તે સ્વભોગે, પોતે જાતે તેવું વર્તણુ કરી, જગતને ખરેખર શિખાડ્યો. ભુલ ઉપર બાલો ગોંચવા ધણાંકો તૈયાર છે, પણ તે સધળું નિશ્ચળ છે. ભુલ ઉપર ધમકીની ઢાળ ધરવા કરતાં, ભુલ કરનારનો હાલ સુધારવાની ધણીજ જરૂર છે, પણ તેવી દેખાતી તાલમાં, આ તાજપતિએ ફક્ત જગતમાં સચેત પાઠ દેવા કાજે આવું કામ કરી દેખાડ્યું છે.

આપણે ખુદ તવારીખની ઉપરજ મદાર બાંધીશું. જે તવારીખના વળાને, રક્ષણુ રૂપ યા, અલંકાર જેવું ગણીશું, તો આપણે ઘણું જાણશું, અને માનીશું.

મોઢાંપર બે આંખ છે-ભિતરમાં રહી એક ખિલ્લવે જેઓ બાવ દઇ-પામે બેદી ટેક કંકરમાં શંકર સમાં-જેય બાવ પુર માલ

ન્યાં ભિતરની આંખ નહી-ત્યાં બોલે બેતાલ.—હરમીસ.

પ્રથમ, તેનો પરાજ્ય કરનાર જુહાકને આપણે જાણ્યે છીએ, તો, તે જુહાક, જગતમાં કાંઇ બલી પેદાયશ હતીજ નહી, પણ લક્ષણુ રૂપ બાવમાં, જુહાકને, શાહ જમશેદના મનમાં

પથરાયલી, જગતને પાઠ શિખાડવા માટે ખાસ ધારણ કરેલી
 ખુરી શક્ત માનીશું, ખુરી શક્તિ ધારણ કરી, એટલે કે, હું
 પણાંને દાવો આદમખર કર્યો. તે પ્રમાણે ખુરી શક્તિથી, તેને
 ભક્તિનું બળ ખોલ્યું. પણ અ.પણી સાંમે તવારીખમાં,
 સમનનાઝનો ફિસ્સો, આવા મહાન રાજ્ય પતિના માર્ગમા
 અજાજ હિસ્સો દેખાડી આપે છે. જ્યારે તકોબરીનો ફાંકો,
 જે ખરેખર, પોતાના સ્વાર્થ અર્થે લીધેજ હતો, તો, કોઈપણ
 સમયે, એને ખુશાલીના દિવસોની આશા ન રાખતે, અને હાડમાર
 થઈ જંગલમાં ભટકી, કોઈ ફાડી ખાનાર વિકાળ જનવરનો
 ભોગ થઈ મરતે, અને આપણે તે જાણતે પણ નહી. તેને
 બદલે, એને પાછળથી સુખી દિવસોમાં આપણી નજરે સુખ
 લેતો દીઠો. યાને સમનનાઝ સાથ, તેને ઘણુંજ સુખ ભોગવ્યું.
 એ ઉપરથી, આપણે ખ્યાલ ખાંધીશું કે, તેને ખાતેનમા લીધેલો
 સ્વભોગ, તે જગતમાં દેખાડવાની તેની તકોબરીની રીતી,
 પાક દાદારનું માન જીતી ગઈ હતી, તેથીજ, તેની ભલી
 ક્વધીએ* સમનનાઝ સાથનું સુખ અનુભવ્યું, અને સમનનાઝ
 સાથનું સુખ તે કાંઈજ નહી, પણ તેના ભિતરમાં ખાનગી
 રહેલો સ્વચ્છતાઈનો ઉજ્જશ કહેવાય. આવું જે, શાહ જમશેદ,
 જે જ્ઞાનીઓનો જ્ઞાની કહેવાય. જેના હુન્નર રચનાની હારમાળા
 ઉપર જગતના જળાં ખંધાયે, હજી એકખી વસ્તુ, કોઈએ તેના
 કરતાં નવી દેખાડી હોય, એમ મનાય નહીં, છતાં, જે, બધું
 તેના ભલા આત્માથી, સુંદર, મધુર, આનંદી જેવાનું છે, તે

* ક્વધીની સીદ્ધાંત જુલો મોહનમાલ, યા સંસાર કે સ્વપ્ન
 સિંગારના સેવક સાર પછીના વર્ણમાં

બદલે, એક તકોબરીની તોખ, તેના કામનો કશો જોખ મેલ કરવા વગર, તેને સીર ચોંટાડવી, એ બલે, કાંઈ ખ્યાલ કરી રહે.

જ્યારે જમશેદ જેવા જેરેમંદ પુરેહના આત્માએ, જેને કેવળ સર્વતું ભલું જ કર્યું હતું, તેને જ્યારે તકોબરી કરી, અત્યાર સુધી, તે માટે આપણને દંખની યાદ રહે છે, ત્યારે આપણા માહેલા ઘણાકો, જેવોએ, તે શાહના કામના લાખમાં ભાગ જોટલો બલો કામ કર્યો ન હોય, છતાં તકોબરી કરી ચાલતા હોય, તો તેઓને ક્યારે માશી થશે? ના તેમ નથી. ગમે તે કામ કર્યું હોય, અને તેની ખામી પિછાણી, આત્માને આગળ વધારવાજ ઉમેદ રાખી હોય, તો, આપણને ધરમ, વાચા યકિન અને જ્ઞાન આપ્યાં છે, તે વડે, આપણા ગમે એવા ભુડાં કામને લપડાક દઇ, સર્વને ખાકમાં ફેંકશું, જો ક્ષીના ભાનને, શુદ્ધીથીજ, આગળ વધવાનો અરમાન હોય તો. સર્વે કોઈ જાણે છે, કે પુરાણનાજ પડમાં, સચ્ચાઇનું રૂપ જડયું પડયું છે. પુરાણથી દંખાયલું હૈકું સત્યની કસોટી ઉપર આવે છે, પુરાણ જ્યારે અલખામણી છે, છતાં તે સત્યમાં સપડાવનારી રામબાણુ શિક્ષા આપી ઉંચી દિક્ષા મેલવી આપનારી કસોટી છે.

આપણે હાલમાં શાહ જમશેદ માટે, નવીન નવીન વાતો સાંભળી હોય એમ છે, ત્યારે તેવીજ એક વાત, જે ખરી હોય, યા ઓરંગો હોય, તેમ છતાં, આપણે, જે આપણા કામમ સહેલાઈથી પેશ કરતાં હોઈશું, તોપણ જે ઘડી, તે આત્માં માટે મનને સમાધાનજ થશે, કે ખરેખર ત્યારે, તે બલો તેજસ્વી ગુણી આત્મા ખરેજ સ્વભોગ કઇ ચાલતો થયો. બદલામીનો પડલો, પોતાના સીર પર નખીને જગતને તેમાંથી બચાવવા અમુલ્ય હતલો આપી ગયો.

એવું સાબળવામાં આવ્યું છે કે “ શાહ જમશેદ બંદગી માટે ઘણોજ દૂર પાણીના ચશમા આગળ રોજ જતો હતો— તે એટલું દૂર હતું કે, કમાનનો ઘોડો, તે માટે તૈયાર કરાવ્યો હતો. આ કમાનનો ઘોડો, તે હાલનું વિમાન હોઈ શકે. અને જ્યારે તેવી મહાન સગવડ ભરી વસ્તુ, તે વેળા હાજર હતી, છતાં, તે ચાલુ કાં ન રહી, એમ પણ પુછનાર હશે, તો તેનો જવાબ એમ આપી શકાય, કે જ્યારે મનુષ્ય જાતનો એક ભાગ અકારો પડે છે, એટલે, તેનાથી થયેલા સધળાંજ કામ પર, દુશમની રાખનાર તિરસકારથી જુવે છે તેમ, જ્યારે શાહે તકાબરી કરવા માડી, એટલે તેની ભલી બનાવત પર પ્રાણુ-ઘાટક પુરો મેળવામાં આવ્યો હોય. આપણે હાલનાજ જમાનામાં, તે માટે ક્યાં દાખલા નહીં મેલવી શકીશું ? મતલબ માટે, શું ચાલી રહ્યું છે, કે તે વેળા ન હોય !)

ત્યારે આપણે લખી ગયા કે, શાહ જમશેદ બંદગી માટે ઘણો દૂર યંત્રના ઘોડા ઉપર હવાઈ મુશાફરીથી જતો હોય, રાજ્ય પત, એટલે, જે યંત્ર કળાવત, તેમ ઘોડાના આકારનું વિમાન, અતિ ભપકાદાર હોય, અને જ્યારે, તે ઉંચું જાય, ત્યારે ખોરશેદના પ્રકાશિત કિરણો, હીરાજડિત વિમન પર પડતા ખરેજ જેવા જેવો દેખાવ થઈ રહ્યો હોય (નાટકના તખ્તા ઉપર એવી એકાદી નકલમા કરી પણ શકળ વગરની રચનાને, લોક તાલીઓથી વધાવે છે, ત્યારે, આ ખરા બનેલા દેખાવ ઉપરથી બહો રાજ્યપતિ કેવો ચમકી રહ્યો હશે, અને કદાપી એમૂળ નુરી પ્રકાશ સમ રાજ્ય પતિના અતિ મોટા માન અર્થે, કોઈ વાંકાં વલી પગે પડ્યા ન હોય, ચાપોતાની જગ્યા ઉપરથી, નમન

બાવર્થી નમ્યા ન હોય ? ત્યા રાજ્ય પતિના કોઇ જાહેરમાં દોસ્ત પણ ખાતેનમાં ગેબી દુશ્મન જોવાઓએ, કાંચે ન શાહનો નામ અરબાદ કરવા, ઓરંગો ફલાવ્યો હોય ! પણ તે સાથ આપણને કામ નથી. દરેક જમાનામાં એવાં પેટપાણુ પડિતો હતાં અને હાલમાં કાં ન હોય !)—

કહે છે કે, રાજની પોતાની સ્વારીમાં, એક વેળા શાહની નજરે, કોઇ કદરૂપી શીક્ષણની ખાધ નજર પડી. તેને જોતા શાહના મનમાં, એવો ખ્યાલ આવ્યો, કે આવી કદરૂપી, ખાધને વેશવાળામાં કોણુ લેશે. એવાં વિચારમાં વિમાન, જગ્યા ઉપર આવી થોપ્યું. શાહ પાણીએ હાથ પગ ધોવા રોકાયો, અને કાંઇ એવું બન્યું કે, હાથ માહેલી વિંટી, પાણીમાં પડી ગઇ. તે જતાંજ શાહનું સંજીવનું નજર આગળથી ઝુમ થઇ ગયું. ન મલે વિમાન, નં મલે પોતાનું બાન. ટુંકમાં તે રખડતો થયો. દિવસો ગમડયા. આસપાસ કોઇનું રહેવાન ન મલે— જંગલ ભટક્યો— ભુખો અથડાયો— શેવટ ભટકી ભટકી, કોઈ ઝુંપડા આગળ આવ્યો. માછીમાર જોવા, તેઓ, દેખાયા. ત્યાં જઇ કટકો રોટી માંગી, જે તેને મળી. એમ બે ત્રણ વાર ચાલ્યું, આખરે પેલા ગરીબ લોકે, કંટાલી તેને હરામખોરી કરવાથી અટકાવ્યો, અને તેઓ સાથ, કામકાજ કરે, તો, તેને કાંઇ કટકો કોર ખાવા મલે, ત્યાં, તેઓ સાથ, કામની બાગીદારીમાં ક્યારે લીયે, કે તેઓની એક પુત્રી સાથ લગનના ગાંઠથી બંધાય. શાહે તે પસંદ કર્યું, અને, લગનના સાટામાં, પેલીજ કદરૂપી બાનુ શાહને મળી. આગળ વખત ચાલ્યો, અને એક દિવસ એવો આવી ચઢ્યો, કે, અસાધારણ માછલીઓ પકડાઇ, જેથી એક માંછલી, શાહ જમશેદની, કદરૂપી ધણિઆણિને ફાલે, આવી.

પોતાના બહાલા પતિમાટે, ભોજન કરવા, પેલી કદરૂપી બાનુ હરખમાં આવી, અને માછલી બાધને વેટરવા લાગી, તે માહેથી, કાંઈઝળકતો પ્રદાર્થ મળ્યો, દોર મારતા, પેલી બાનુ યાને શાહ જમશેદની કદરૂપી ધણિઆણિ એ, તે લઈ જઈ શાહ જમશેદના હાથમાં મેલ્યો. વિંટી મળતાજ, શાહ ખુશી થયો, અને ઝટ હાથમા પેહેરી લીધી, કે તરતજ તાજે તખ્ત, પાછા સ્વાધીન દેખાવા લાગ્યા.

હવે આ વાત ઉપરથી કાંઈ અલંકાર ભાવ ઉત્પન્ન કરીશું. કદરૂપી બાધનો ચિતાર અને તે ઉપરથી નિકળેલો દિલગીર વિચાર, એજ શાહના મનમા ખુરી શિકતનો કલ્પના રૂપ ભાવ ગણુશું—જ્યારે તેવો ભાવ બિતર દાખલ થયો, કે વિંટી પડી ગઈ, યાને, વિંટી તે કાઢજ નહી, પણ શાહનું પવિત્રાઈનું જોમ ગયું ખુરાઈથી બલી શક્તિ કુમળ થઈ, અને શાહે સંઘળુ ખોહયું, યાને ખુરાઈ જ્યાં વાંસો કરે ત્યાં સુખ સંપટ રહે નહીજ. જ્યારે ખુરા ખ્યાલનું પરીણામ આરંભયું, ત્યારે, આપણે વાંચી ગયા, કે, તેને કામકાજ કરવાને ફરજ પડી. તે કામકાજ, એમ માનીશું, કે ખુરાઈને મારી હઠાવવાની, ફરી પાછી યત્ન, અને, ભક્તિથી પાછી શક્તિ મેલવવાની તાકાટ કહેવાય. તે તાકાટ પાછી આવી યાને, વિટી જ્યારે, હાથમાં પેહેરી, ત્યારે પાછી પોતાની જન માલ મીલકત દેખાઈ, યાને વિટી પહેરી તેનો લક્ષણરૂપ પુકાર, તે, તેને અપોઈની રાહ પરનો પવિત્ર ખ્યાલ બાંધ્યો, તે ભાવ મુરો થયો.

હાલમાં આપણે નાટક રચનામાં જોઈ ગયા છીએ, કે ચંન્ન હરીશંદ્રને સત્ય માટે કેવાં કષ્ટ લેવાં પડ્યા, અને સત્યાઈ

માર્ગે, ચાલવા ફીળે, તેની ખુલ્લી આંખે જણાતા ઢેડ જેવાને ત્યાં વેચાયો, જો કે, પાછળથી તે જાણી શક્યો, કે, તેમ ન હતું, યાને પેલા દેવતાઓ હતાં. તેમજ આપણી ખુલ્લી સમજણમાં જોઈશું, તો એજ સાર ખેંચશું કે હરિશ્ચંદ્રની સત્ય માટે, આ નાટક રચનામાં કસ હતી. પણ તેવી કસ, તો આપણને ખુલ્લી જણાઈ આવી, એમાં જે રસ્ય રૂપ બર્ચું છે, તે તો, જુદુજ છે, તે એજ કે, વિશ્વામિત્રની એમાં એવી તુંડી હતી, કે મનુષ્ય દેહમાં કોઈ સત્ય રાહે ચાલી ન શકે, તેની ખેલાની તોડવાનું આ વળું હતું. રાંધ દેવીસ જેવો મહાન વિધ્વાન, ગૌતમ બુદ્ધ દેવ માટે કેવી છક્ક ખાઈ ગયો જેને, સીનેત જેવા બાહોશ શીલસુકે, અંલકાર ભાવના દાખલા આપી ગૌતમ બુદ્ધ માટે, કાઢેલી તૌરનો ઝેર બાંજી નાખ્યો. દુર્યોધનની ધુન કાઢવા, કૌરવને જુગારનો હોશ, માત્ર, દુર્યોધનની ચાલ સુધારવાનું કાળે સુજ્યો.

ચાલાક ચૈર, અને લોભી લુટારાઓને પકડવા, પ્રમાણિક ટીટેકટીવોને, કેવી જાતના પોષાકની સાથ રાખવી પડેછે. મદારીને હાથ ચાલાકી કરવા કેવા વિચિત્ર ઓળરો વાપડવાં પડેછે. કહેછે કે

“ તારો તું નિર્ખી રહ્યો, જોકે તું તારો નથી.

રંગત કાળી ચિત્રી, તેથી તું કાળો નથી.”

તારો જોવાથી, કોઈ, તે સિતારા જેવો શુદ્ધ થઈ શકતો નથી, પણ એક મનુષ્યે કાળુ કર્મ કર્યું માટે, તે, હમેશ કાળોજ છે, એમ માનવું હજાપણની કાળીથી જુદું પડશે.

“ ફેંકી ચક્ષુ શોધમાં, કે અંધમાં ખાડો નથી—તીવ્ર

આંખ ચુંચી કરી તેથી કાંઈ ખારો નથી.” અંધારામાં ખાડો ખોંચરૂ જોવા માટે, કેટલીક વાર આંખને ચુંચી કરવી પડે છે, તેજ વેળા કોઈની નજર, તે ચુંચી કરેલી આંખ પર પડી હોય, તો તે સદાનો ખારોજ છે એમ કહેવાય નહીં.

“ જીવો મેઘનું નિર્મળ નીર, તેમાં કાંઈ ખારો નથી.

ભાગ્યદયના બૂસકાં મારે, તેથી તું સારો નથી.

ભાત ભાતના ખેલે ખેલો, તેમા કાંઈ ખારો નથી

સરજત ત્હારૂ શીષ નમાવે, તેમા કાંઈ ખારો નથી.”—હરમીસ

પરસાદના પાણીમા કાંઈ ખારાશ નથી. તેમ ભાગ્યના બળથી, અને ત્હારા સાધણોથી તું શોભતો હોય, તો ભલે, પણ તેથી ત્હારૂ પાંડિત્ય નથી. ગમે એવા ખેલ છેલ, અને ફેલમાં ફરશે, કોઈને કાંઈ તે માટે મનાઈ નથી. અને સરજત ત્હારા બલાઈના કામને ભુંડાઈ આપે, તો તેમા તું કશું નહીં કરી શકે. સિવાય કે પરમાત્માજ તે સધળું ઠીક કરે. એવી એવી, ચાલુ ગતિ આપણે અનુભવમાં લીધી છે, તો કાં નહી, તે ભલો યાની શહેનશાહ શાહ જમશેદ, એક બક્તરૂપ હોવા છતાં સ્વભોગના ભોગમાં, ભોગી બનેલો ભોગીજ હોય, અને ખરેજ તે હતો. હરિશ્ચંદ્રના સત્યભાગ બજવી દેખાડતા, લોક કંઈ તેમ ચાલતું નથી. કૌરવના જીગારથી પડેલાં વિટંબણાથી, લોક જીગાર છોડતું નથી. દુર્યોધનની ધુન ગોખવા છતાં, તેવી ધુનથી લોક વિચારમાં પડ્યું નથી. બકતો અને સંતોની ઠેકડી કરનારથી, યાની બળનો મનુષ્ય, કદિ શરમિદો થયો નથી, તેમ મહા તેજસ્વી શાહ જમશેદના જેમને તકોમરીમાં તુંડ બનાવાના આવને, બચ્ચાકે તેવી ઉપમાં આપતા પણ નથી. જે જમશેદમાં દેખાયું, તે

ઉદ્ધટું જોવામાં જોનારની ભુક્ત, જે ત્યાં ન દેખાયું તે જોવામાં જોનારની જ્ઞાન માર્ગમાં સુલ પડી કહેવાય, તેને કોઇ શું કરે તે નજરની સીમા ઉપર દેખાતા દરેક દેખાવમાં, કાંઈ એથું શોધી કોહું તૈયાર કરવાથીજ કાંઈ ખુબી ભરેલું થતું નથી. જેમ એક મનુષ્ય ભાવમાં ભૂલ, અને વાંક, હોય તેમ, તેની વધુ કદર સનાસી થવી જોઈએ. જેમ જેમ તેનું ખમીર ખુલ્લી રાહ રીતે નખોળી થાય છે, તેમ તેમ, તેમાં આત્મિક તત્ત્વનું બંધારણ, ખુલ્લું પડવા બદલે, ઉપર ગેર રીતે, બનાવેલું એહું, તે ઉપર પડ બનાવવાજ કામ લાગેછે— જેમ મનુષ્ય, ખોટાં ભાવે કરતો જાય, તેમ, તેને વધુ એખલાશથી, ધીરજથી માયાથી પડખે લઇ, ખંતથી સુધારવાજ કોશેશ થવી જોઈએ. તેમ અંલકાર ભાવથીજ શાહ જમશેદનું તેજસ્વી તેજ, અને, અત્યાર આગમચતો કદી ન વર્ણવવામાં આવેલો દોર દમામ, તેના તકોબરીના દરેક કામને, સ્વભોગનાજ આકારમાં ફેરવે છે, એમજ આ અદના કલમ માનશે. અને જો, કોઈ નથી માનતું, ત્યારે તો ઘણીજ જરૂરની વાત છે, કે દરેકે દરેક પારસી જર-થોસ્તીઓએ, તેના રહ તરફ ઉંચી ક્રવધીની બરકતથી દુવા કરવીજ જોઈએ, કે જેથી તેના રહને ગમે એવી શક્તા સજા મલી હોય, ત્યાંથી તે મુક્તિ પામે, અને તે મિનોઈ માર્ગમાં જવાના તેના રસ્તામાંથી સઘળી હરકત દુર થાય. ગાયબનો જાણનાર, પાક પરવરદેગારજ છે, પણ મનુષ્ય પોતાની આતુર્યજ દોરાવી શકે. આગળી અને પાછળી વર્ણન કરવી, એ કેવળ જ્ઞાનની બાબદ છે, છતાં, તેમાં જો ભુલ થાય છે, તો એજ કારણ છે કે, ઇનસાન માત્ર અધુરું છે. ત્યારેજ ફરી અને ફરી જરૂરી

વાત છે, કે એક બીજાએ, હમેશા, ઉતાવળમાં નવા દાવ પેચના વળ વાળવા કરતા, પડેલા બીજાનુભવી આગ્રહિત સહને, કળ અને કળાથી કાઢી નાખવા. ઇનસાનનો દરજ્જો ધરાતી, ધીરજને બાળુ મેલી, ક્રોધને જોશનો ઘોષ આપી, બોધ આપી શકાતા નથી. ગુરુજી, શિષ્યોને માર મારીને, શિષ્યાડવા આહતો હોય, તો પ્રથમજ પોતાના ગુસ્સાને, શાન્તિનો જીલ્લાખ આપવાનો પહેલ કરવો જોઈએ. એક ઉંચ ભક્તિ વધી, યા વધારે હોય, તે, બીજામાં, એકજ દમ તેવું જોવા માંગે, એ અસંભવિતપણું પેલાએ સ્વિકારવું જોઈએ. જે તમને ગમે, તે બીજાનેન ગમે, તેથી ધિક્કાર ન કરવો જોઈએ, પણ શાન્તિથી સરળ માર્ગ ક્યાં અને કેવો છે. તેજ દેખાડવા અને તે પણ પ્રિત અને હેતુથીજ દેખાડવા કોશેશ થવી જોઈએ. એવો દયાનો, મયાનો, ધીરજનો નાદ, જગતમાં વાગશે, ત્યારેજ પ્રભુનો હરીનો, અહુરનો, નાદ છળક છળક કરતો શાન્તિજ પાંચરશે. અહુરા સર્વેને ભક્ષા મને, યા બેહમનના બળથી જોવા તખીયેત આપો, કારણકે, જે આપણે નથી કરી શક્યા, આપણને દુખ દેનામા આવ્યા છતા, આપણે તેને કશું ન કરીશું તોપણ પાક અહુરાના બારથી તે છુટો છે, એ ફક્ત તેનોજ આત્માં જાણે—અને સર્વેને પોતાની કૃવણીના ખિલેલા ઉંચા નીચા બાન પ્રમાણેજ સુજશે, એજ હાલ છે, તે ઉપર કાંઈ સચાલ નથી. અહુરા સર્વેને સુખી રાખે ! પણ સરજત પોતાના હાથમા શમશીર ધરી આગળ વધતી ચાલી છે.

સરજતની શમશીરમાં— બની રહી બેધાર
ધારે ત્યાં તમ ધાવરે— ઠાર બનો યા પાર
સરજતની આ આરસી— કોઈ જોઈ હરખાય
કરણી ભરણી હોય જે— ત્યાં પડછાયા થાય—(હરમીસ)

ત્યારે અંતે આહીયું, કે તે પ્યારો જીવ, શાહ જમશેદ,
યાને ધરાનનો હીરો. જેને પોતે ભોગ અને કલંક લઇ, ઉત્તમ
પાઠો શિખાડ્યા, તે તુંડ ન હતો, પણ સ્વભોગના ભોગે, યાને
શ્વર, સાથે યોગી, યા ભોગેશ્વર હતો, જે માટે, તેના રૂહ પર
હજારો આક્રીન હોળે, અને લાખો શાન્તિ હોળે, કારણકે
જગમાં કહયુ છે કે—

કહયાણુ—દાદારો.

જનમ મરણુ—લગન—સગન—જગમાં લખાયરે
કામ નામ પ્રેમ સાથ—સ્વર્ગમાં સમાયરે—જનમ.
જનમ ધરમ નમન કામતું—જગમાં મપાયરે
અંત સમય પમર થઇ—મિનોમાં નોધાયરે—જનમ.
મરણુમાંજ જીવન જાણુ—સુભ કામકાજથી
કરે પરમ દાદ કાજ—જીવ અમ્મર થાયરે—જનમ
તન મરણુ સાથમાં—મદીમા બેલાયરે
જન ધરમ જાવ સાથ—અહુર ચરણુ જાયરે—જનમ
તેમ આ પ્યારો જીવ, ભોગ લઇ, અહુરા પાસેજ જઇ
બેઠોજ છે—આમીન—

જહાન સરફરાજ જમશેદ શાહ !

યાને

“ ધરાનનો હીરો ”

આ ધરતિ ઉપર, અનેક શાહાનશાહો થઇ ગયા છે, વહી
ગયા છે, પણ જમાનાઓ ઉપર જમાનાઓ, સદીઓ ઉપર સદીઓ
પસાર થઇ ગયા છતાં, જે આપણા કાનની સીમા ઉપર, પમરતું,
પણોતું નામ પમર થઇ ગયું છે, અમર થઇ ગયું છે, તે
નામ જહાન સરફરાજ શાહ જમશેદ યાને ધરાનના હીરતું છે,

તેના એક પાંદશાહની ઝાહોંઝલાલી આજે ગાઇશું, અને ચાહીશું, કે જમાનાના તખ્તના ઉપર, પાક દાદર અહુરા મઝદએ, એવો ઝાની, દાની આકેલ, કાખેલ, અને પ્રતાપી શાહનશાહ પેદા કર્યો, જેનો મુકાબલો કોઈ કરી શકે નહી, એવો તે લાખોમાં એક અને નેક હતો.

તવારીખ ઉપરથી, જે આપણે વાર્તા ઉપજાવશું, તે ઉપરથી આપણે એજ ખ્યાલ દર્શાવિશું કે, તે શાહ જમશેદ, ધણેજ જરેમંદ, તુરમંદ, હોશમંદ થઇ ગયો હતો, પણ, તેજ તવારીખ આપણને, તે માટે એવું સમજાવી પણ ગઇ છે કે, પાછળથી, તે ગુણી રાજા, તુંડીમાં તણાઇ રહ્યો હતો, અને પોતે ખુદ ખુદા હતો એવો દાવો કરી રહ્યો હતો, જેથી તેના ઉપર સરજતે હજારો વિંટની વેદના દીધી હતી. તવારીખની આ બાબદ ઉપરજ, આ કિર્તન રચાયું છે, પણ, પ્રથમ પ્રકાશમાં, આ કલમે, તે માહાપતિ શાહેનશાહનું જીવન ચારિત્રકાંધ, હુન્નરની આખથી પિછાણ કરી આપ્યું છે, જે ઉપર વાંચક વર્ગનું લક્ષ ખેંચ્યું છું. ઉત્તમ ગુણો સાંપડવા, ઉત્તમ ગુણોને મિશ્ર કરી, જણ સમાજને વાંચવાં આપવું, એ ઉત્સાહિ જીવોનું બાન છે, જેમાં સામેલ થવું ગુણીઓનું માન છે, અને વાંચક વર્ગને, એવા લેખોથી જાહેર રાખવા, એ હુન્નરમંદ કલમનો હોંશ અને અરમાન છે.

શાહ જમશેદની હુન્નરમંદ આંખ

શાહ જમશેદની વાર્તા વાંચીશું તો, એવાં અનુમાન ઉપર આવતા રહીશું, કે તે શાહનશાહના વખતમાં, એવી એવી કળા, અને કુનેહ, અને મહત્વની ભરેલી હુન્નર પઝીર આનંદી રચના ઓ,

સજ કરવામાં આવી હતી, કે, હાલના જમાનાઓનો, આગળ વધવાનો ઘવો કાઢ નવિન્તાનો પુકાર કરી ન શકે. એક વસ્તુઓની નવિન પહેલજ, પાછલા ગમે એવા સુધારાવાલા નમુના કાઢવાનું કામ સહેલ કરે- તેમજ, શાહ જમશેદના વખતમાં વણવાનો, ખેતીવાડીનો, તોલ જોખનો, પહેરવેશનો, રણ સંઆમનો લાકડકામનો, તથા ધાતુઓનો અનેક પ્રયોગ, આરંભ કરવામાંજ આવ્યો હતો-તે બધા શહેનશાહના રાજ્ય અમલના પહેલા મોટ તખ્તકામાં ધનસાદ, દયા, મયા, નો સ્વચ્છ કારોબાર થતો હતો. ત્યાં ચાર જાતના વર્ગો રાખ્યા હતા જે વર્ગો માહેનો એક, ફક્ત ધર્મ બાવના બેદમાંજ સદા તૈયાર હતો, જ્યારે બીજો વર્ગ, ચોરી છુટકાટ, યા પારકા રાજ્યના કાવાદાવાને અમલમાં રાખવાના કામમાંજ રોકાયો હતો, ત્યારે વળી, એક, વર્ગ, ખેતીવાડી, તથા અંગ વસ્ત્રના સાધણો પુરો પાડતો હતો, અને ચોઠા વર્ગમાં, સાર્વજનીક મદદનો ખ્યાલ રાખવામાં આવ્યો હતો. ન્યાયની અદાલતમાં ગરીબ અને રાય માટે, કાઢ હરીફાઈ, યા ખુશામદ રાજ ન કરતી હતી. તોલ અને માપમાં મીમાંતની ગરીબને થાપ પડતી ન હતી. મોટા માતખર લોક, ગરીબ ખેડુતો સાથ, તોછડાઈથી વર્તણુ કદી ન કરતા હતા, અને તેમ થવાના કશા લાગ મલતાં ન હતા. એ સધળું ઈત્યાદી સુખ, તે રાજ્ય પતિની એકલી, સત્ય માટેની જુખનુંજ પરિણામ હતું.

શાહ જમશેદનું (કહેવાતું) અભિમાન

ન્યારે એવો આનંદી મામલો, રૈયતમાં પેશ હતો, ત્યારે, તવારિખ કહે છે કે “ શાહ જમશેદે, તે બધા સુખો, પોતે મેળવી આપયાં, માટે ગરરી રાખી એવો ઘવો કર્યો, કે,

સમજા તેનેપોતે, ખુદ જોદાજ છે, એમ માને" (આ વાત તવારિખ બહે કહેતી હોય, પણ આ કલમ કદી માનશે નહી, જે માટેનું બક્ષણુ રૂપ વર્ણન આ ચોપડીના પ્રથમ પ્રકાશમાં વાંચવા સર્વે દીન-દાર જરથોસ્તીઓએ તકલીફ લેવી અને પોતાના બહાલા શાહનશાહના, આ સ્વભોગના ચારિત્ર ઉપર મનન કરી, તે શાહનશાહના રૂહ ઉપર હઝારો આક્રીન કરવી. અગરજો, તેમ કરવામાં, કાંઈ જુલ સમજે, તો ખીક રાખવી નહી. કારણકે, તેમાં આવી પડતી સુલ, આ કલમ પોતાના સર ઉપર લીધેછે- માટે માનવું, કે, જહાનસરફરાજ શાહ જમશેદ, યાને ધરાનનો હીરો, એક ખરો ભક્ત હતો, અને તુંડીના લેખાસમાં, આપણને સ્વભોગનો પાઠ દેવાં સાથ, પોતે તુંડાઈ કરી, સેવટ સુધી, પોતાના નામને મીઠીમાં નાખી રકતરેડી ચાલ્યો ગયો.) "

જમશેદપર જેહમત

તવારીખના વળામાં આપણે પાછા જમશું. જ્યારે, પોતે ગરરી કરી, એટલે દાનાવ માણસો, તેમની પડખેથી ચાલ્યા ગયા, અને શહેરમાં કચવાટ અને ખિજવાટ વધ્યો. તકોબરીએ બદખખિતનું મુળ રૂપ સર કર્યું, અને એકવાર, જ્યારે ગ્રહ રહ્યો, યાને દેમાગ ઉપર તુંડીના લાગ વધવા માંડયા, એટલે, નસીખના ચઝકરના વઝકર કેવાં. । પડ્યો તે ઉપર પચાસ । દુખ ઉપર ડામ, તથા તે, વેળાએ તે જે કરે, તે ઉપર ખફગીની નઝર, એટલે, જીવની ખુશાલી સજર રહે કેમ । મુશીબતો વધી, અને શાહની મુસકેલીનો મુસારો, પાંજુ વધ્યો ગયો, એટલે તેનું પાલણુ અને પોષણ કરવું, કેવળ કઠણુ બનવું થયું. થાક અને દમાસમાં રોબતો રાજ્યપતિ, તે દૈયતના નાના મોટા, શાની

અર્જુની વર્ગમાં યુદ્ધવાં લાગ્યો. કોઈ સલાહકાર રહ્યો નહીં, અને, તે વેળા, શ્રીજી ભાગોભા, રાજ્ય કરતો રાજા બ્રહ્મક, જે મરદાસનો દિકરો થતો હતો, તેવા રાજા પાસે, ત્યાંની દૈવત જમશેદની બોહોલા શાહનશાહત તણુ દઈ, બ્રહ્મક પાસે સલામતી માંગવા આવી.

બ્રહ્મકનો દૌર

બ્રહ્મક રાજા, ખરેખર કેવો થઈ ગયો હશે, કે જમશેદની માફક જેમ બલાધમા નામ દેવાય છે, તેમ બ્રહ્મકનું નામ, જગમાં વસ્તા, જલેમી રાજ્ય પતિઓની ઉપમામાં, દેવાય છે. ખુદ બાપને વિંધાવી, ખોટા વિચારના માણસોની સાથ રાખી, રાજ્ય પચાવી બેઠેલો આ નિર્મળ દિકરો, તે લોકને શો લાભ આપશે, તેની કોઈએ કેમ ગણતરી કરી નથી, છતાં છેડાયેલી પ્રજા, કાળમાં સપડાઈ, અને નવા રાજાથી, જાંદગીની મજાહ મેળવવાની આશામાં ત્યાં પનાહલેવા ગઈ.—

બ્રહ્મકની બોહોલા યાને માંસનુ મિષ્ટાણુ

આ મુદ્દસમ ઉછરેલો દિકરો, જેના બાપનું નામ મરદાસ હતું, તે શીતુર, અને ફરેમના હાથ ઉપર રમી રહ્યો હતો, અને બે ખુરી શક્તિનો બોગીખન્યો હતો. કોઈ માણસના લેખાસના શયેતાનના બાનમાં બમી ગયો હતો, અને સહેલાઈથી રમી ગયો હતો, તેવા એક શયેતાન સમ સાથીને હાથે, માઠી અસર મગજમાં વ્યાપી, અને મોહમાં મસ્ત બની પોતાની બધી શક્તિ, પ્રપંચ અને પાખંડમાં મુકાવી. પરહેજગાર બાપ મરદાસ જે, એકાંત મોહમાં જાંદગી માટે જતો હતો, ત્યાં જતાંજ તેનું મંદણું કઢાવ્યું, અને, જગમાં, જમશેદથી, ઉઘટીજ

રીતે ચાલનારો રાજ્ય પતિ બની જવા સરખાયો—, એ રાજના વખતે, ખુરી શક્તિના મિત્રના સમજાવવાથી, અન્ન ફળ શાકના ખુરાકના રસ્તા ઉપર બાંધ પડી અને, પ્રાણી અને જનવરોનો ભક્ષ કરી, રોષ કરી, જમાડવાની પહેલ સર થઇ. માંસના ખાધાથી, મન મસ્ત બન્યું, અને મસ્ત બની ક્રોધ અને ગુસ્સામાં તનનો જુસ્સો અજાયબ રંગ બતાવવા લાગ્યો— પ્રાણીને રહેસી નાખવાનું કામ, જે બચબીત હતું, તે રોજીંદું અને તે પછી વળી મૌજ આપનાર થવા લાગ્યું. જ્યાંનને માંસની લહેઝતનો ચતાકો લાગ્યો, અને હવસને પુર હોરા મળવાથી, ન થયેલાં ખ્યાલો રજુ થવા લાગ્યા, અને હઝારો મનુષ્યને ત્રાસીલા બનાવવામાં, કામે લાગ્યાં—આવા રાજ્ય પતિની પડખે રહેવામાં, નવી આવેલી રૈયત મૌજ માનવા લાગી અને જમાનાનો રંગ, સોનેરી રજલથી સરી પડી, લોખંડી દસ્તમાં, બ્રહ્મ થવા લાગ્યો.

હોહાકનું જોમ જમશેદને ઝંખ

નવી આવેલી રૈયતથી, તેઓની ખાહેશ જાણી, અને તરતજ, જમશેદનો પરાજ્ય કરવાં કમ્મર કસી રહ્યો—સામ સામા પેગામચી ગયા અને આવ્યા, પત્રો લખાયા, અને તાણા જાણીમાં વિંધાયા, અને કાગળ ઉપરથી રણ સંગ્રહ ઉપરનો ખુનખાર રંગ ચઢવા માંડ્યો. સેવટ એ આવ્યો કે, શાહ જમશેદ, અને હુહાક હાથોહાથ લડ્યા—મોટા વિર ધરાવનારાઓ માંહેલાં જે લડે, એટલે પછે પુછવું શું ? ઘણાક લાખો વખત તરેહવાર જાતના શસ્ત્રો બદલીને લડ્યા, અને આખેર, એક જરખથી, જમશેદનો કરાર જરદ થઇ ગયો, અને, અતિ હિંમતપૂર્વક સાથ, લડાઇ ગાહથી, પાછો ફરી આવ્યો. આવા

સમયમાંજ, તે રાજ્ય પતિને, ભાન આવ્યું, અને પોતાની એકલાની હાર થતાંજ, રણ સંગ્રામમાં, પોતાના લશ્કરને, પડવા ન દીધું, પણ પોતેજ રાજપાત છોડી, ત્યાંથી ચાલી જવાનો કસદ કીધો— (જે માટે પણ ધન્યવાદજ કહેવાય કારણકે, પોતાના સ્વાર્થ થકીને, બીજાઓનો ભોગ આપ્યો નહીં.)

જમશેદની, રાજ્યને, છેલ્લી સલામ.

પોતાની હાર થવા સાથે, પોતે જાહેર કરેલી તુડાઈની સખતાઈનું દુષ્પ પોતેજ ખમી, ગમીમાં દેખાઈતી રીતે ગીરફતાર થઈ, પોતાના થોડાક નજદીકનાઓને પોતાની પાસે બોલાવી, રાજપાત છોડી દેવાની માંગણી કરી, અને પોતે ક્યાં જાય છે, તેનો કશો બી ખ્યાલ ન આપતા, તે શાહ, પોતાની હકુમત અને આલા સાધણોને છેલ્લી સલામ કરી, પોતાની પત્નીને ભેટી, સારી સલાહ અને શિખામણ આપી રૂખસદ થયો—(વાંચકનું હયાં ધ્યાન ખેંચવા તલબગાર છું. જો, ખરેજ, જેબી કાઢ પોતે કર્યું, એ જો, પોતાના મન પ્રમાણે દેખાવ રૂપ ન હતો, અને ખરેખરજ, પોતે ભુલ્યા હોતો, તો આવું ઉત્તમ ભાન, આવું ઉત્તમ ચરિત્ર, તે કરતો ? ના, પણ એ સઘળું સમજદારની તીવ્ર બુદ્ધિ સારજ આપણે સોંપીશું).

ઝુહાકની મોહિની.

જંગમાં ફતેહ મલેકા ઝુહાક શાહે, પોતાના બહાદુરોને, શાહ જમશેદને જીવતો પકડી લાવવા હુકમ બહાર પાડ્યો, અને બહુજ ઝનુની ગન્યો. ઝુહાક માટે, એમ તવારિખમા સમજાવેલું બહાર લખાયલું છે કે, જે ખુરા મીત્રે, એને રાજપાટ મેળવી આપ્યું તેજ મિત્રની એક માંગણીથી, પોતાની ખાંધના બે ભાગો ખુલ્લા કરી આપ્યા, તે ઉપર તે મીત્રે બે ચુમી લીધી,

કે તરતજ એ નાગ ઉભાં થયાં અને, તે નાગ માટે દરરોજ એ ભેળાં, અને તે પણ વળી માણસ જાતનાજ ભેળાં ખવાડવા પડતાં હતાં. (આ ડેકાણે આપણે જો, એ વાત અલાંકાર રૂપમા માનીશું તો, કાંઈ સાર મેળવાશે, તે એજ કે, એ ચુમીથી નાગ કાંઈ ખભાં ઉપર ઉભા નહીં થયા, પણ એ મતલબી વાતથી શાહ બ્રુહાકતા મનમા, હવસ અને મોહિનીના, એ ખોટા ગુણો ખિત્તવવામાં આવ્યા, જે એ ગુણો, દરરોજ, આવા, ક્રોધી રાજાને, એ મનુષ્યના, તો રહ્યા, પણ ખાર, યા ખારસેં મનુષ્યના ભેળાં કઢાવવા શુર આપે, એમ માનવા મના નથી.)

જમશેદની ઝંઝાલી

હાલમા આવા ક્રોધી અને જલીમ રાજાના કામની, આપણને તાલીમ લેવા યોગ્યું નથી, પણ શાહ જમશેદનીજ બાલ માટે હાલ શોધવાનો છે. મહા કપટ અને દુષ્ણો ખમતો, મહાન રાજા જમશેદ, ધરાનની મસ મોટી ગાદી તજી, આજે, જાબલુસતાનમાં વાસો કરતો આપણે ખ્યાલશું. (આ ધડી, ફરી ધ્યાન ખેંચીશું, કે અગર શાહ જમશેદ આહતે, તો જીવન ભર, એકાંત વાસમાં, અનેક જાતના પોતાની પાસના ઝર ઝવેરાત સાથે લઈ, તે ઉપર, નીર્વાહ કરવા આહતે તો શું કરી ન શકતે, કે આવી રંજ, પોતાના ગંજને બાબુ મેલી ઉઠાવે ? એમાં એજ સમજવા મન થાય છે કે, શાહ ખરેખર સ્વભોગના પાઠો, પોતાના બદન ઉપર નખોળાં કપટો લઈ જગતને પાઠોજ બહાવવાજ બહાર પડ્યો હતો).

જમશેદની ઉદાસીમા દાસીનીજીકર

ભુખ અને પ્યાસનો મારેલો, જગતના મનથી હારેલો આ ન્યાયપતિ, આજે કાંઈ સમનનાજ નામની બાબુ

શાહજીની મહેલમાં આવી ચઢ્યો. બાગમાં સાહેલીઓ માહેલી એકની નજર પડતા, તેનો ચીહ્ડાં સમ હાલ જોઇ, ગુસ્સામાં લાલ બની ગઇ, અને, બેહાલ તેને ઠપકો દેવા લાગી. જેના જવાબમાં શાહ જમશેદથી થાક અને રંજ, મુસીબત અને મહોતાજીનો અહેવાલ મળતાં, તે સાહેલી, પોતાની શાહજીની સમનનાજી આગત દોડી ગઇ. સમનનાજી એ વાત સાંભળતાં, કાંઇ અજબ આંચકી ખાધી, અને તે પુરૂષને જોવા જતે પોતે ગઇ. ત્યાં જઇ, તે મરદનો કદાવર ને ઉમદા ચેહરો જોઇ તેણીએ તુરતજ વચારી લીધું કે, ધણીજ હલકી ધાતુમાં, બેમુલ હીરો જડ્યો હતો. ગમે એવાં રંગમાં, તેની આવી ચાલાક પેશાની દીપી નિકળેલી, સમનનાજી દીઠી. સમનનાજીના ધ્યાનમાં એવી વાત ઘોલાઇ હતી, કે, તેણીને મ્હાન પુરૂષજ, તેણીના ખાવીંદ તરીકે મલશે, અને તે શાહ જમશેદ હશે. નખાઇ ગયલા અવતારમાં આવી પડેલા જમશેદને ધીરજે દિલાસો દઇ, મહેલમાં પરોણાગત કરવા લઇ ગઇ, અને ત્યાં ટુક સમયમાં, તેણીએ તેને ઘણો આસરો, દિલાસો આપી દિલસોજી સાથ પ્રિત બાવથી ચિતમાં હિતનો ઉમેરો કર્યો.

નારીની મૌજ

નારીનું કામલ હૈડું, જ્યારે, એક જીવ માટે તલપ કરે છે, ત્યારે નારીની મનોવૃત્ત કાંઇ ઔરજ કીસમની બહારમાં આવે છે, અને ગમે તેવી જેહમને, તેવા જીવ ઉપર પોતાનો આત્મા શીદા કરે છે. નારીની સીદ્ધતમાં ઘણું લખાય, અને નારી માટે, શાહ જમશેદનાજી બોલો પ્રથમથીજ દુન્યામાં જન્મેર થયેલા છે. જે આપણે આગળ ચાલતાં જોઇશું. શાહ જમશેદની, ગમે એવી પોતાને માટે ઉડાવવામાં આવતી વાતો છતાં, આખેર એવો

મામલો ચઢ્યો, કે, સમનનાઝ તેનાપરમોહિત પડી, તેના સાથ લગન કરવા માંગણી કરી બેઠી. સમનનાઝને બાપ સાથ એવો કરાર થયો હતો, કે જે કોઈ મરદ તેણીને લડતમાં હરાવે, તે તેણીનો ભરથાર થાય, યા તેણીની મરજીમાં આવે તે મરદ સાથ તેણી પરણી જાય. એવા કરારથી તેણી તેમ કરવા સ્વતંત્ર હતી, અને પોતાનો રાજ્ય પિતા દુર હોવાથી તેણીએ કાંઈપણ માહિતી આપી નહી, અને શાહ જમશેદ સાથ લગનના પવિત્ર ગાંઠમાં ગોઠવાઈ જવા તૈયાર થઈ.

જમશેદનું નારી માટેનું મત

શાહ જમશેદે, સમનનાઝની બહુજ તારીફ કરી, અને નારી માટે ઉંચું મત બાંધ્યું, પણ સેવટે એમ પુર્યું કે “ નારી માત્ર ભેદ અને ભરમ સાચવી શકે નહી.” તેણી ગમે એવી મયાણ, દયાક્ષી, ગુણી, ગુણવંત, ધીરી, શાન્ત સમય સાચવનારી પણ સદા ઉતાવળી, યાને ભિતરની વાતને, ઉંચ બાનથી તોક્ષી ન શકે, યાને ઘણીક વેળા બેવિશ્વાસુ થઈ પડે. યાને મરદોએ પોતાના કામની દરેક વાત નારીને કહેવા ઉતાવળ ન કરવી જોઈએ. કારણ વાત હોય શું, અને પોતાના ઉતાવળા સ્વભાવીક ગુણ માટે, ધારી શું લીયે. ઝોટલું સમજવી, પોતે કોણ છે તે વિગત જણાવી, જેથી સમનનાઝને ખુશાલી લાગી અને પોતાના મનનાં ખાવીંદને જીતી ગઈ.

લગનનો સગન

લગનના પવિત્ર ગાંઠમાં બાંધાઈ, મળકાતી છળકાતી મધન મધન થઈ ફરવા લાગી. લોકમાં લગનની વાત કરતાં કાંઈ નવિન ટપની વાત ફેલાઈ. જમશેદનું નામ છુપું રાખવાનું એટલે લગન, ઘણાજ ખાનગી થયાં, જેથી લોકમાં કાંઈ નવિન

ચર્ચા ચાલે. એ તો જગતના કરતવ્યનો ઢંગ ધડોજ છે. તેમ બેવકુફ વાત સમનનાઝ માટે બહાર પડતા, તેણીના બાપને કાંને આવતા, બાપ છેડાઈ, ત્યાં આવી લાગ્યો. જ્યારે સમનનાઝથી સઘળો ખુલાસો પામ્યો, ત્યારે તો, બાપ ખુશાલીમાં આવી ચઢ્યો, અને શાહ જમશેદને ઉઘાડો પાડી, ઝુલકા ને ત્યાં બેઠ મોકલી, પોતે મોટો લુમકો મેળવવા તલબગાર થયો. બાપની આવી લાફ સાંભળી દિકરી સામનનાઝ ઉદાસી થઈ ગઈ, પણ દિકરીની ઉદાસી આગળ પિતા નમ્યો, અને જમશેદને બચાવવાજ કોલ આપ્યો.

કાળની કળા

વખત પોતાનું કામ અચુક કરતો ચાલ્યો, અને ખુશાલીમાં આવી પડેલાઓ ભાન ભુલ્યા, અને આસપાસ ખચર થઈ કે જમશેદ સમનનાઝને ત્યાંજ છે. દુશમનની તલાશ કરવાની વાત પુર જોશથી ચાલી, અને આખેર સુખની સાથમાં રહેલો જમશેદ સમનનાઝને છોડી ચાલી ગયો. તેના છુટા પડતા વખતની યાદી, રગેરગ કંપારીજ આપે. સમનનાઝને આવા આલા દરબજના પતિથી છુટા પડવાનો ખ્યાલ, તેણીની માતૃશ્રી હાલતને ધણોજ દુખી કરનાર થઈ પડ્યો, પણ બલો શાહનશાહ જમશેદ જોરાવર દિલસોજ આપી, સરજતને શરણુ થતો, મરણુ શોધવા જંગલમાં પડ્યો. ઘણાજ સાલ સુધી રવડ્યો, પણ આખેર દુશમનની દાબમાં સપડાઈ ગયો.

જમશેદનો અંત

અંત માટે પ્રિય વાંચક પુછવું શું ! જાડમાં ભરાઈ ગયો હતો, તેજ જાડને ચાર ભાગમાં ચીરાવી નાખ્યું એટલે જમશેદની દેહના કેવા હાલ તે તું ખ્યાલી લે. આ મેતમાંજ મહાન વિરની મોતેબરી હતી. આ મોતથીજ તે સર્વ જમાનાઓ

સુધી યાદ રહેશે. આ મોતના ભોગમાંજ, તે તુંડીના માઠ શિખવતો, સદા ઝળકતો છે, અને રહેશે. આવા તુંડાઈના સ્વભોગથી તે રોગ અને શોગ ખમી, જગના વળામાં સદા મદાઈ રહ્યો છે. આવું કદ, એક આલા શાંત ખમી શકે. આવો એમુળ ભોગ, એક મહાન યોગભાવ જાણનાર જીવજ જાળવી શકે. આવી જીકરથી, જેના મનમાં પરિણામ માટે કશીખી શીકર ન હોય, તેજ લડી શકે. આવી ઝંઘમત રહેમાન, પાક પરવરની રહેમત વગરના જીવથી કદી ન ખમાય, એવી કષ્ટિ ખમીને ગયો, તે બહાલો જીવ શાહ જમશેદ ! જેના જીવનો ભેદ, છેડ છેડ પાડી, જગતને ખેડમાં રાખી ઉત્તમ જ્ઞાન આપી ગયો. તે જીવ સદા સદા સ્વર્ગના સુખમાં ખમરી રહો ! એજ આમીન ! (આ સથ પ્રથમ પ્રજાશ વાંચવાની અદના લેખકની વનંતી સ્વિકારશો ! તેમ હોય તો ખરેજ આમાર થશેજ થશે.)

સેવટે, જમશેદ જે ઝાડમાં છુપાયો, તે ઝાડના ચાર ભાગ કરાવ્યા તે માટે લક્ષણરૂપ જ્ઞાન દર્શાવીશું. ઝાડના ચાર ભાગો તે ચાર દિશાઓ, યાને, જમશેદે સ્વભોગે દેખાડેલી તુંડી, તેના જેવા ભવ્ય છત્રપતિ માટે કેવી આંકડી તથા ભારીપડી, તે પાઠ દેખાડતા, સઘલાંને હવે જ્યાલ થાય છે, કે, જગતમા ચાર દિશાએ વ્યાપિ રહેવા માટે, તે તુંડી અચ્છો પાઠ દેતી લક્ષણરૂપ સ્થિતિ છે, અને રહેશે.

વિતી ગઈ જે વાત અહીં-તે પર ધરજે ધ્યાન વિગત ખરોખર કાઢ તું-પછી કાઢ અનુમાન ઘોઘો ના તું નાંખતો-વિન ધીરજની સાથ કાદિ ના પામે અહુરથી-ન્યાય તણો તું ગાંઠ ભેદી વાતો હો ધણી-સમજે ન એક વાર ફરી ફરી તું પુછજે-અહુરા દેશે સાર—(હરમીસ),

પાક અહુરા.

જહાન સરફરાજ જમશેદ શાહ

બહાલા ધરાન-આપણું તન-મન-અને માન !

શાહ જમશેદની તકોબરી માટે, જેમ વધુ બોલીશું, તેમ આપણેજ વેઠવું પડશે. આપણેજ હાલમા કેવા શાન્ત મનના, તકોબરી વગરના છીએ, તે સર્વે સમજી લેશે. પણ ધરાંનના નામીયા ભાગો, જ્યાં જરથોસ્તી મહજબનો લાગવગ અને વસીલો હતો, જ્યાંના એક વારના દમામી દેખાવો, તે આજે કંગાલ હાલતમાં, કંગાલ ખંડીયરમાં બદલાયા પડેલાં, આપણે જોઈએ છીએ, તેજ, હાલત, આપણી પોતાની તકોબરીની ગાફેલ્યતની ઉતામ ભાસ આપે છે. ધરાનના દરેકે દરેક ભાગો સંજીવન કરવાની વાતની આસને નિશકળ બનાવે છે. જ્યાં સુધી હાલની કોમમા, તે સધળાને તો નહી પણ થોડા ધણા ભાગોને સંજીવન કરવાની હોશ નથી, ત્યાં સુધી ધરાની કીર્તિ, ધરાની મોતેબરી, ધરાની જાહોજલાલી, કેમ મળશે ? કોમમા કેવા બલા, માતબર, દિનચુસ્ત ખીરાદરો, અને બેહનો પડ્યાં છે, તેઓની મદદની આસ ઉપર, હાલમા, જે કાંઈ ચરવાસે, તે ધરાન જવાના દ્વાર માટે પ્રથમ પહેલ સમાન નક્કી સેવટ લાવશે. ધરાનની શોધખોલ જે કાંઈ હાલમા મોજુદ પડી છે, તેનેજ સંજીવન કરવા હેતુ વધવો જોઈએ. જો હેતુ ધાધાવ્યો, તોજ તેનો ખેતર ખેડવો સહેલ થઈ પડશે. તેમ કરવાથી તકોબરી બાજુ મેલી, ખુદ શાહ જમશેદનેજ સ્વભોગમાંથી મુક્ત કરવાનો માર્ગજ જોઈશું. જમશેદે લીધેલી કુષ્ટ રૂપ સ્વભોગથી, તકોબરીની

દોરી તોડી આપણે જગતમાં નવિન રાહરીતીમાં આગળ વધશું, અને નવા જનમમાં મધન મધન થઈ, દીનની ઉત્તમ ખુબીઓનો નાદ ગાતાં, પાછા હરતા રમતાં આનંદમાં રમીશું, ક્યારે, કે જ્યારે, સર્વે ભાઈ બહેનો, ઉસ્તવારીથી પોતાના નવાગાનોની કિમતી ખાક ઉપર વગર થાકે ઝહેમત કરી, તે ખાકને પાછી સંજીવન કરવા યત્ન કરશે ત્યારે. જ્યારે ખાર અને પંદર શીટ ઉચાઘના ઓસાર ઉપર આપણે તાજુબી કરીશું, ત્યારે પચાસ અને સાઠ શીટના ગંજવર ધમકતા ચામલાઓના તુંટેલા ખંડીઓને જોઈ, આપણે કેવો ખ્યાલ બાંધીશું ? આપણું હાલનું જે કાંઈ મોજુદ છે, તે સઘળામાંજ કીર્તિ રૂપ માની મોટાભાઈ કહેવાઈએ છીએ, પણ ત્યાના ભાગોનું, આપણા ભલા અને જ્ઞાની જરથોરતી ખેરાદરે તરફથી આપણે વાત રૂપ દોરેલું ચિત્ર, મનની સીમા ઉપર ચિતારીએ, છીએ ત્યારે, આપણું હૈકુ ઘડીબર પોતાની ગતિમાં આગળ ચાલવા માંગતું નથી. તેવી રચાન, તેવાં માનની આપણે ખાહેશ રાખવી જોઈએ, જે માટે ખંત, સંપ અને ધર્મ જોમની જરૂરજ છે. આપ વડાઈ બાજુ મેલી ધરાનની વડાઈ મેલવવાનું, આપણે જનમ કરીશું તો ખરેજ તે તબબકે આપણે આપણી હાલત જુદીજ જોઈશું. (એ માટે વાંચો સંજાણની સરજત પાનું - ૩૬ સુ. ઓ દીનદારો જગો જગો)

સ્વબળથી મેળવવા જેવું સુખ નથી, આપ બળથી કમાઈ ખાવા જેવું રૂઝું ભોજન નથી. સત્યના સાથમાં ચાલવા જેવો સાથી નથી, ધર્મ ચેકીન ઉપર ભાન રાખવા જેવો કોઈ બીજો.

અરમાન નથી. પરસપર હિત અને દયા રાખવા જેવું એક રહું કામ નથી. આ સધળું સર્વ દીનદાર જરથોસ્તીઓથી પ્રાપ્ત થાય, અને ધરાનનો રસ્તો ક્ષિટિષ અચલ ન્યાયની દોરીથી આણે માટે ખુલ્લો થાય, તે માટે ફરી યાદી સંગીતમાં જાળવવા કોશેશ કરીશું.

(૧)—ધરાનની યાદી-ઝીંઝોટી-પદ (અહુરાની યાદી) + યાદી ધરો તમ ધરાનની—પ્યારી=ધરાનની, તેની શ્યાનની=યાદી

જેની ખરી છે ખુબી પિછાણો—

જેમાં થયાછે જેમૂળ જનો= તારીફ આવે, તે માનની=યાદી

કેવાં થયા શાહ— કેવાં સુરા વીર=

કેવી હિમાયત, કેવા હતાં સીર= ચાહો રીતી તે અરમાનની=યાદી

તે વતન તો મન ને તન છે— કોમી પણાનું નવમું રતન છે .

ધરમી ઝેન યકીનવચન છે—(મજે)બકિત કરો અહુર નામની=યાદી

ધરાન વતનની ગાદી ઉપર શાહ જમશેદનો ઝળકાત—
તેની ઝાહોજલાલી, તેની નવિન હુન્નરમંદી, તેની જ્ઞાની,
દાની શ્યાની, અને (આખરે અભિમાની).

(૨)—જફા ખુદ હાથોસે— એ તર્જ— તાલ તીવ્રા

ઝળકતો જન જે ધરાન આયો—ટકાવી શાન ને પુર માન લાયો=ઝળ
તે જમશીદ નુરી શાહ બધાનો—વળી દાનાધનો ત્યાં ગંજ ગાયો=ઝળ
ત્યાં સુખચેનમાં ફરતાં ખુશાણે—યકિન ન્યાયનો ત્યાં સંગ થાયો=ઝળ

+ નોટશન માટે જુઓ સગન સંગીત પહેલું પાનું.

* જુઓ મધુરિકા પાનું. ૭૬ તે ગીત આ નોટશને વગાડવું.

ત્યાં કળ ને કળાં ન્યારી ગવાઇ—ના ત્યાં રંકથી રાજન નિરાળો=ઝળ
હિસાખી તોલ ને હુન્નર રચાયા—પુરાઇ ધોઇને તે રાજ પુન્નયો=ઝળ
સુમ કામી હોશમાં, થયો તે બેદામ, ચાહયું સૌ કો ભક્તિએલે તેનું નામ
દાવો કર્યો અહુરનો—હું પણુને માપ—બંદગીનો બળ ગયો—ગયો
સર્વે તાપ

થઇ ભારી જગે ચક્ર્યાર સારી—કલંક ભુંડો ખરે સીર પર લાયો.=ઝળ.

તકોબરીની તાણુમા, બાન ને થયેલુ કંગાળ હાણુ જમશેદને
મન એવું આવ્યું, કે સઘળું જે થયું તે તેનાથીજ થયું અને,
તેના સીવા બીજું શ્રેષ્ઠ કોઇજ નથી. તેવી સમજમાં મગજનો પુકતો
પવન, તેનીજ ખરાબી માટે શરૂ થયો. [એમ ત્વારીખ કહે છે.]

(૩)—બહેની આવો આવો—એ રાહ—*

રે શાહનશાહ ત્યાં પડી જફા—જ્યાં તુંડીએ ગયો દેમાગ
રે સાથે ગયાં ધર બાગ—થઇ તને ને મનેજ આગ—રે
ઉંચા રચીલાં ઉંચી ધજાનો—બની રહ્યો શૌ ફાગ
તન બાળે, મન જાલે, શું કરશું ખરેજ લાગ—રે
મદના મોહે ફસી ગયો શાહ—થઇ રહ્યો મસતાન
રે હાથે—કાળ જાય—કેમ ટળશે તુંફાની ડાઘ—રે
કેવો ઉદય ત્યાં થઇ ગયો અસ્ત—ઉંચો ખમીર તે થઇ ગયો બ્રષ્ટ.
આફત આવીજ દુખોને લાવી—જ્યાં તુંડીએ ગયો દેમાગ—રે
ખુદીમાં દઇ ખુદી પરસ્તી, કીધી રે વડાઇ—
રે હાણી, થઇ ફાની—કેમ પડી ગયો ઉંચ લાગ—રે.

શાહ જમશેદની જાહેર તકોબરીથી, તેના રાજ્યમાં
બળાના વાદળા પંથરાયા, અને તેને કરેલાં ખુદાઇ દાવાને માટે

* મધુરીકા પાતું ૪૮ નું ગીત આ નોંધેશને વગાડવું

રાજ્યમાં તેની વિરૂધ્ધ કાવાદાવા ચાલવા માંડ્યા, અને તે એટલાં આગળ વધ્યા કે, ઘણાક સરદારો અને તેમનો વસીલો બુહાક પાદશાહને ત્યાં આસરો લેવા ગયા—ઓહાક, શાહ મરદાસનો પુત્ર હતો, પણ બલા બાપને ત્યાં પેદા થઇ ઉલટી કીસમની ચાલ ધરાવતો હતો, પોતાનાજ બાપને રેંશી તે ગાદી પર આવ્યો. મરદાસ કોઇ એકાંત જગ્યા ઉપર બંદગી માટે જતો હતો ત્યાંજ તેને ઠાર મરાવ્યો, અને પછી ગાદી પર આવી, દૈર ચલાવી તરેહવાર જાતની બદીમાં વશ થઇ શોર મચાવી રહ્યો. (મરદાસની ભક્તિ ભાવની ચાલ—તેના બેટાથી બનેલો ખુંખાર હાલ)

(૪)—યમન-ચૈતાલ.*

પળ પળ હરમાં જે ધ્યાન—ત્યાં સંપદ ભક્તિ ખ્યાલ
મન ના ચાહે બદ કબુ—સુરત સજ બારી સ્થાન—પળ
બંદગી કરવા મરદાસ—હર ચરણની ગાએ આસ
અંત રચાયો અવિચાર—ત્યાં ખૂનથી ચાય બેળન—પળ.

ઓહાકના ગાદી પર આવતા સાથ, જમશેદથી નારાજ થયેલું
બળ તેને મળ્યું, અને, શાહ જમશેદ સાથ, પત્ર વહેવાર ચાલ્યો,
અને અંતે લડાઇના જંગનો શોર થયો—

શાહ જમશેદ સાથ ઓહાકની લડાઇ, અને જમશેદની
બદાઇનો અંત.

(૫)—માંડ—તાલ ત્રીતાલ—

જેવ સ્થાના સમજે દાના—જશે બદીથી હામ—જેવ.
લડ્યો જમશેદ બુહાક સાથે—કમ્મરમાં કસ દઇ
કીધાં લીધાં જરબ બારી—ચાકી થયો બદલામ—જેવ

* જુઓ પંડીતજી ભાવખંડેની સંગીત માલીકા ભાગ ૩

જંગ રંગે કાળો થાયો-થાકી રહ્યો ગમખવાર
હારી નાઠો રણુમાંથી-ખોહી રહ્યો સુનામ=જેવ
સતવંત શ્યાના હર વેળાએ-ખાયે જગથી માર
તુંડી કેમ ટકી જશે ભધ-ગા તું અહુર નામ=જેવ

(જમશેદની હાર માટે આશ્વત્થ યજ્ઞ તેની યાદી.)

(૬)—દીલા તું માન લે, એ તર્જે—તાલ-તીન્નો.

સાંભળ ઓ પિતા અહુરા-મહારી શી દશા થઈ છે
વાલી સર કરું ભક્તિ—રે શક્તિ ખરે ગઈ છે=સાંભળ

તુંડી ઓ દિલ રાખી-તહારી યાદ ના બાખી

આવી રંજ અલમ તે-રે અહુરા હુ કેમ આખીશ=સાંભળ

તાજે તખ્ત મેં ખોહ્યાં— રે અફસોસ, મદ બાવે

તું સીવા રે ઓ રહમ-રે અહુરા કોણુ લાવે-સાંભળ.

રે સૌ માનજો સુજનન—ન કાંકો તમે રાખો !

તુંડી તાણુને બાલો—અહુરા ભાનને બાખો-સાંભળ.

જમશેદે રાજપાત છોડી જંગલવાસ કર્યો.

(૭)—સારંગ ત્રીતાલ

જમશેદ કેવો ખિન્ન મન થાયો—સિતમ મદનો પાયો-જમશેદ

છોડી જાયે મહલ અમલને-ગમનો ગોટ સમાયો-જમશેદ

મનતાન મદના મોહો ખોયું-રંજ અમલ સર લાવી

છોડી આલ્યો રાજ વાડી-ખોદ પ્રુદા સર લાયો—જમશેદ

શાહ જમશેદની, હુંપણા માટે અફસોસની આગ-

(૮)—દેવગીરી ખીલાવલ—ત્રીતાલ.*

રખ સર પર મુજવણુ તો આવી હરગુમાણે ગાંઠ ગુંઠાવી-રખ

* જીવો પંડીતજી ભાતખંડેની સંગીત માલીફા ભાગ ૨

નિત મદ મોહમાં ભર્યું સરપ સુખ, જોખમનો અંદાજ ગુમાવી-રખ
ચિત્ત હુ ભાને રાખી ન લ્યો સુખ, દોજખની છે હું પશુ ચાવી-રખ

આખેર ભટકતો ભટકતો જળપુસ્થાન આવ્યો—
સમનનાઝના મેહેલની વાડીમાં, જ્યાં સાહેલીઓ એકઠી થઈ હશે,
તેઓ માહેલી એકની નજરે, શાહ જમશેદ જે બાગમાં
સુતેલો પડ્યો હતો, તે દેખાયો—પરપુછ કરતા નિયલી વિગત
મલી.

(૯)—જીલો—તાલ ત્રિતાલ.*

જંગલ ભટકી રંજ થયો છે-ભુખ પ્યાસે હોંશ ગયો છે—જંગલ
પરાધ આસે પ્યાસ વધી-મ્હારો વસીલો, ગમ રહ્યા છે—જંગલ
આપ અરે એક જામ શરાબી-મ્હારો સ્વાસ તર્પી રહ્યો છે—જંગલ

સમન નાઝથી શાહ જમશેદની મુલાકાત

—તેના હાલની વિગત—

(૧૦)—મિશ્ર સોહની ત્રીતાલ.

નથી ધરઆરના સગાઈ-નથી ભાઈ, જાઈ, બાતુ, હાલત એ બદલાઈ.
જંગલ વાસો ભટકી ત્રાસો, ખમ્યા છે વળ ખાઈ, બાતુ મને રહીનબંધાઈ
ઘડી ઘડીએ ઘટ્યું છે આ ભાન, ગયું સાથે મુંજ માન અકરામ
બની રહ્યો મુર્ખ અરે બદલામ—ક્યાંનો પુત્ર, આજ થયો બેદામ
એવી તંગી, સંગી થાઈ-જંગી જેમ ગમાઈ-બાતુ હાલત
એ તંગ થાઈ

ભુખ પ્યાસમાં સાંસ ગયો સુકાઈ-ક્યાંનું બિજ, ક્યાં ગયો લૂટાઈ
મોહિનીમાં થઈ ગયો લુભાઈ—

એવી ચાલ હાલ સાથ-સાલ ગયાં વિંટાઈ-બાતુ સરજત એવી થાઈ—

* મધુરીકા પાતુ ૨૦ મું, આ નોટશને વળાડો !

સમનનાઝનો મનભાવ-અને સધિયારો.

(૧૧)—ઝીંઝોટી ત્રીતાલ.*

ત્હારી જોઇ રહી હું સ્થાની—સાથે શાનેશાહ પિછાણી—
જોર ધમકમાં દિપી રહ્યો છે, જ્ઞાન ભાનતો છોપી રહ્યો છે
દિલ મ્હાર જીતી રહ્યોછે જ્યાં આનંદ ભાયો કિયાની—સાથે
જોમ મુરતમાં હું મળકાઉ—નેક ચાલથી હું છળકાવું
જેમાં જમની, હું કળપાઉ—જોઇ રહું તુંજ પાણી—સાથે
ત્હારી વાણી—ત્હારી જવાની—મનમાં પ્રેમે માની જાણી
તું છે મ્હારો જમશેદ જાની—મ્હારો પ્રેમ લે તું માની—સાથે
મન તલપેલું—દિલ ઝપકેલું—રહ્યું યાદે ઘેલું ઘેલું.
મ્હારો પ્રાણુ તુંમાં બેલું—ભરથાર બન તું જ્ઞાની—સાથે સ્થાને.

બલા શાહ જમશેદે સમનનાઝની મુરાદ પુરી કરવા
ચ્યાદી માટે મરજી દેખાડી, અને, ચમનના બહારમાં ફરી, ઘણે
વર્ષે શાહ ખુશીમા આવ્યો.

(૧૨)—સમનનાઝનો ઉરનો ઉમંગ—ધાની ત્રીતાલ.

તુંરે મનમોહન મુજ પ્યારો—

મુજધન તનતન મનમન અરપણ

કર પ્રાણુ પ્રિત હિતથી મ્હારો—તુંરે

જ્ઞાન ન મેં જોઇ, કયાં નાહી—ત્હારી, જ્ઞાની, ન્યારી બાળી
જગે એવો ના દિલ રંગ—દાવર દે હામ—સુકામ—સુનામ—
સુજાન—સુબાન—સુમાન—અમાન—તુંરે.

વહાલો પતિ મળ્યો, તે માટે સમનનાઝનો, પોતાની સાહેલીઓ
આગળ હરખનો ઉદ્દગાર

* નોટશન મઠિ જીવો મિનોઇ મજહ પાનું ૨૦ મું નાલીની શ્રેષ્ઠાઇ

(૧૩)—માંદ ત્રીતાલ.

તરસાઈ—હરખાઈ—મન પતિલો પ્રાણુ વસ્યો—

પ્રાણુ વસ્યો—જનન ધસ્યો=

જનન ધસ્યો, અરમાન વસ્યો=મન.

જોઈ રહી હું તરસાલી—જનમાં સુરત હરખાઈ—

કેવી દુવા મને ધાઈ—આશા ફળવંત યાઈ—

આવો મહારા પતિને જો—માન ભયો, શાન ભયો=મન

સમન નાઝે મેળવેલા સુખ માટે અહુરની ભક્તિ—

(૧૪)—શુદ્ધ કદયાણુ દાદરો.

હરખ સરસ—થાય આજ--હર ગુણુ ગાવ રે !

સગન સુખ ગાંઠ—બાંધી બળવ રે—હરખ

લગન મધન સુધ સંગ—ચંગ નાદ લાવ રે .

રંગ રોગ સુ પ્રસંગ—આજ કાજ ગાવરે—હરખ

કિરત બાવ અહુરના—નિત નિત લાવરે

માલીક સુખ સાજ—આપે એ ગાવ રે=હરખ.

સમનનાઝ, ઘણીક તરકીમથી શાહ જમશેદનું મન ખુશાલ કરવા, કૌશલ કરતી રહી, અને તેમ કરવાં, પોતાના અનહદ પ્રેમ, સત્યને અને પ્રિતના ઝેન સાથ જાહર કરવા લાગી, જેથી શાહ જમશેદ, તેણીને ભરથાર ખુશી થાય.

(૧૫)—મીશ્ર રાગ-આજ મોરે મન-એ તર્જ-ત્રીતાલ.

આજ મહારે મન નવિ ખુશી થઈ-આજ મહારે મન નવિ ખુશી થઈ

સુમરન નાથ હૃદયમાં ચાહું—સરસ સુરસ કસ પાર પાર છે

ભાત ભાત રગમાં ડોલે—છળકે છાત, ઉર રંગ ભધ—આજ
સૌ સુખના સજ કરો સિંગાર—પાર પાડ હર તું હરખાર, પુરી
હોશને તું હર પાળે—અમન ચમન કરે તનનન મનનન
હાલ સુધ્ધ તુંજ સંગે ભધ=આજ મોરે મન

આવા રંગ રાગમાં રીઝવવાં છતાં, જમશેદના સુખ ઉપર ઉંડી
ઉદાશી પંથરાયલી હતી, જેમાથી તેને છોડવવા, સમજનાઝ
અનેક પ્રકારથી તેને મનાવતી હતી

(૧૬)—આસાવરી જખતાલ.

ખોલ લલના પ્રાણુ ખોલ—ખોલ વન કળ ન પડે
કરીશ હું ખેમૂળ તોલ—ખોલ મધુરી વાણી ખોલ=ખોલ
મને ના તરસાવ—એ જનન મનન આવે
કેવી કળટર થાય—ખોલ વીર ટાળ ધીર-ભેદ ભરમ ગમના ખોલ—

સમનનાઝની હદ બાહારની જીવ જન ફેસાણીથી, શાહ
જમશેદના મનમાં તેણી માટે ઘણીજ આહેનાત, તથા જન
કુરખાની સંજીવન થઇ, અને તેણી તેનો પોતાનો જે અહેવાલ,
જણાવવા માંગતી હશે, તે જણાવવા આગમજ, શાહ જમશેદે
ઝોરત જાતની ખુબી, અને લુલ માટે, પોતાના વિચારો જણાવ્યા.
નારી ખરે શ્રેષ્ઠાઈનો સાગર છે—સંસારના સુખાલ ભાગમાં ઉત્તમ
પ્રકારનું સુખ આપનારી, નારી, સ્વર્ગની એક સાંકળ છે. દુખના
વખતમાં મૌજ સાથ, સામાનું સંકટ મિટાડવા મથી રહે છે,
તેણીનું મન નિર્મળ મયામા મદાયલું રહે છે. તેણીના પ્રેમમા
ઝેન રહે છે, પણ આખરે તેણી નારીજ કહેવાય છે, કારણ શંકા,
તેણીના, જીવ આપી દેવા જેવા જીવમાં સમાયલી છે, તથા

કાને સાંભળી ખીજાને ઝટ પાછું કહી દેવા ઘણીજ ઉતાવળ કરે છે, માટે તે પોતે એમ કહેવા માંગતો હતો, કે, જે બિના, તેના ઉપર બની છે, તે બિના સમનનાઝને કહેવામાં ભુલ કરતો હતો કે ? શાહ જમશેદની એ સલાહ હતી, કે “સધળી ગુપ્ત વાતો નારીને, કહી દેવામાં, મરદે ઉતાવળ ન કરવી જોઈએ”-(જે માટેના વિચારો સંગીતમાં સંગ્રીયુ).

(૧૭)—મીશ્ર રાગ- તીવ્રો

ભલી તું નારી—છે તુંમાં કિરત ભારી—

કળી છે ન્યારી, જગે પમરી સારી=

માત તાતને સંપત દધ-ભાધ બહેનોને એન દધ-

પાર પડોશે હોંશને દધ-વ્હાંલાઓને સુખ થાળ દધ.

ગાશે હરપળ થાશે પળપળ-આનંદ આનંદ-ભારી=ન્યારી

દુખ સમયના કામે-દમદમ આપે પ્રિત

કપટ કપટને કાપતી-મન તન છાંયે હિત=ભલી.

(દોહરો)-એ ભલી તુંજ વાંસલી-કુંકતી રહી જગમાં

તોએ મન તુંજ સાંકળું-શંકા રહી રગમાં

વિશ્વાસ તણી ન વાત પર-દે નહી તું બાન

છાતીમાં નહી રાખતી-કહેશે ખીજે વાત-

એવી તું નરમાળી=છે કિરત=

સમનનાઝે પોતાની જાતી માટે આવા સખુન સમજી ખેડ કર્યો, પણ તેનો ઉડો બેદ તેણીનો વ્હાલો પતિ, શાહ જમશેદ જાણતો હતો, એટલાંમાંજ તેણી સંતોષ લઈ બેઠી-ત્યાર પછી સુખનો સમય થોડો વાર ચાલ્યો. આખર સમનનાઝને ત્યાં

શાહ જમશેદે વાંસો ક્યો હતો, તે વાત જુહાકને માલમ પડતા, આખરે જમશેદને વેદનામાં આવવું પડ્યું. (એ વેળા મન વિચારે છે, કે એવાં વીર પતિ પર આ દુઃખ કાં !)

(૧૮)—કાહુન્ડો ત્રીતાલ

જગમાં આવો જન-તેની-પળમાં કેવી હાણુ છે
મનમાં આળા શાન ત્યાં-સાથે તુંડી બાન કાં=જગમાં
રંગ રસીલો દાઠ બાતનો- તે થયોરે દાર દાર-
અહુર એ બતલાવો=જગમાં.

આવા મોટા દરજ્જાનો શાહ, તેના ઉપર આ કેવી આક્રમણ ! ધારણ કાંધેલી તુંડી ઉપર દુખ અને સંકટની કેવી દુખદાયક બેડી પડી, પાક અહુરાની શી મતલબ હશે ? જગતના લાડમાં જાણે વિશ્વનો નાડ વાજી રહ્યો છે, જે માહેથી આપણને બોધ મળેછે. દુશ્મનના હાથમાં ન સપડતાં, શાહ જમશેદ પાછો જંગલમાં જવા તૈયાર થયો, અને દુખની સ્થિતિમાં પોતાની વહાલી ધણિઆણિને, છેલ્લા ઉદગાર દઈ ગયો.

(૧૯)—ભેરવી ધુન -- ઝપતાલ.

અંત સમય જન તું-ના કર સંતાપ-ધીર નેજ આપ
મદ બાવથી રે--ક્યો મેં પાપ--ગયો રે તાપ=અંત.
સંસાર એઆમમા--ના કર તાણુ--છે બુદ્ધિ હરામ
બુલંદ નામ અહુરનુ--ન જુલો મુદ્દમ--ના શુભ થાય નામ--
તૌર જોર શુભરાષ્ટ્ર--ખાક ખાક છે--રાખ રાખ છે
નરમાસ નમન નેક પાક છે--જેનો બેહેસ્ત હાંક છે =

પોતાનેજ મોઢે પસતાવે જાહેર કરી, નસીહત દેનાર આ
 ભક્ત, પોતાનું રક્ત લુટાવવા ત્યાં બહાર પડ્યો—દુશ્મનની
 દાબમાં સપડાયો, અને જાનથી બેજાન થઈ, તુંડીના સ્વભોગનો
 અરમાન હાંસેલ કરી, મિનોઈ મથમાં દાખેત્ર થયેલો, સદાનો
 ઝળકતો, શાહ જમશેદ, પોતાની ગેબી જામે જહાનુમા
 માહેથી, તકેબરીમાં ગીરફતાર બનેલા મનુષ્યની વૃત્તી જોઈ
 રહ્યો હશે, અને પોતે સ્વભોગ લઈ ઉંચો પાઠ દેવા છતાં ચતુર
 મનુષ્ય હજી તેથી એતિ ચાલતો નથી, તેથી મનમાં શું કહી
 રહ્યો હશે, તે પાકે દાદર અહુરામઝદજન જાણે !

તુંડીના તોફાનથી, એક મલો મહાન જીવ આપણે,
 પટકાઈ પડેલો જાણ્યો, તો તે ઉપરથી સાર રૂપ આપણે
 આપણા ખ્યાલનું શોધીશું તો નિચે પ્રમાણે કાંઈ જાણીશું—

(૨૦) લેરની દાદરો.*

તુંડ તાણુ છોડ તું—નિભશેજ નાહી—

તાણુ માન, પાન ખાન—દ્વેર ધામ તુંડ ધ્યાન=નિભશેજ
 જીવો જમશેદ જેમને—કીધીરે બડાઈ

તુંડ ભાવે હામના—તુંડકડા બન્યા ભાઈ=તુંડ

પાળણુ હારો તાજ પતિ—ગતિ શી બદલાઈ

મતિ મદમા બસત બની—સરે તુંડી ધાઈ=તુંડ

છોડ તુંડી બાપડા—આવે પિડા ધાઈ

તજશે સૌના માન હિત—મરશે તુંડ પસતાઈ=તુંડ તાણુ.

પ્રિય વાંચક, તાજ પતિ રાજ તાજ મેલી, આખર ચાલતો
 થયો—નેમજ સૌને મોઢે છે, કાઈ ને મોડું, કાઈને વહેલું,

* મધૂરીકા પાનુ ૬૬ શું આ નોટશન વગાડવું

માટે જગતમાં, જે કામ અહુરને પસંદ નથી, તે ન કરવા તુને શક્તિ આપી છે, તું સાર અને મારું જાણી શકે છે, પછી જે તને બાવે, તે કરવા તુને ત્હારી ક્ષમણીની છુટ છે, જોઈએ ગતિ છુટ, અને આખર માટે પસતાવો રાખી માયું કુટશે, યા ત્હાર સધળું બિન સ્વાર્થે આપી દે, અને મિનોઈનો માર્ગ મેળવવા લાગ છે, તે લે !

આખર સુશબ્દો.

(૨૧) લેરવી ત્રીતાલ.—(ચેતભયો—એ તર્જ.)*

તુંડી છોડ ઓ મનરે—નાતો—અહુર બજનનો વપ્ત ગયો=તુંડી
તુંડી બદનને ખાર કરીદે—જગમાં તુને ઠાર કરીદે
સ્નેહ બાવને હાર ધરીદે—માટે રાખના મનમે,=નાતો અહુર
તુંડી તાણમાં માન રહે ના—ધ્યાન, જ્ઞાન, શાન રહેના
દોસ્ત પાસની આસ રહેના—માટે રાખના મનમાં,=નાતો અહુર
હસદ હોંસનો સોસ બરે મદ-ક્રોધ કપટનો રોષ બરે પદ
+અહુર પિતાનો દેષ બરે ઝટ—માટે રાખના મનમે,—નાતો અહુર

+ આ બધા સંગીતીય નોટેશન પાછળા ભાગમાં આપ્યું છે, જે ઉપર ત્રિયવાંચકનું ધ્યાન ખેંચવા રજા લઈશ.

“કર્તા હરમીસ”

A
- MOST RELIABLE PLACE -
FOR
FRESH STOCKS OF
OINTMENTS AND PATENT MEDICINES
PURFUMES AND HAIR OILS
OF
Various Description.

**Charni
Road.**

B. PATEL & CO.

**Tapia
Building**

PLEASE
take note that
THE PRESCRIPTIONS
ARE

Most Promptly & Carefully
attended to & dispensed with.
CHEMISTS & GENERAL MERCHANTS.

Up-country orders despatched with particular
care & haste,

B. PATEL & Co. **Tapia Building,** **BOMBAY.**
CHARNI ROAD

ચીનાઈ અને જાપાનીઝ

રેશમી કાપડ ત્યારે બી તમે ખરીદવા નીકલો ત્યારે

અમારે ત્યાં જરા ડોક્યુ કરતાં જશો ?

ધિ જાપાનીઝ સ્યુઝીયમ.

હારનબી રોડ, કોર, મુંબઈ.

સરઅવસરે

લેટ સોગાદ આપવા માટે જાપાનીઝ

હુનરમંદીની નાદર ચીજો જોવી હોય તો

એકવાર અમારી મુલાકાતે જરૂર પધારજો. તેમાં તમારો

પોતાનોજ લાભ સમાયલો છે.

ગીત-(૨)

૧	૨	૩	૧	૨	૩	૧	૨	૩
લ ઠ	તો X	જ X ન	જે X	ઈ X	રા X ન	આ X	યો X	X X X
સા સા	અ મં	ર અ ર	સા X	સા ર	<u>ની સા ધ</u>	<u>ની X</u>	સા X	સા X સા
તે X	જ મ	શી X દ	નૂ X	રી X	શાહ ખ	ધા X	નો X	X X વ
સા X	અ મં	પ X મં	અ ર	પ મં	અ X ર	અ ર	સા X	સા X સ
ળી X	શ X	ના X ઈ	નો X	ત્યાં X	અં X જ	ગા X	યો X	X X ઝ
સા X	અ મં	ર અ ર	સા X	ડુ સા ર	<u>ની સા ધ</u>	<u>ની X</u>	સા X	સા X સ

ગીત-(૩)

૩ X	૧	૨	૩
૦ સા +	૧	૨	૩
શા X હ ન	શા હ ત્યાં X	પ ડી X જ	કા X જ્યાં X
ની રે ની સા	<u>સા X ની ધ</u>	પ ધ X પ	મં અ ર ગ
તું ડી X બે	અ યો X દે	મા X X X	X અ X જ
મં પ X મં	અ ર સા <u>ની</u>	સા X X X	સા X X X
સા યે X અ	યા જ ધ ર	ખા X X X	X અ ધ ઈ
સા અ X મં	પ X ની ધ	પ X X X	પ X ર ગ
ત ને X ને	અ ને X જ	આ X X X	X ગ રે X=શાહ
મં પ X મં	ગ ર સા <u>ની</u>	સા X X X	સા X સા X
ઉં ચા X ર	ચિ X લા X	ઉં ચી X ધ	જા X માં X
<u>સા સા X સા</u>	<u>સા X સા રે</u>	<u>ગ ગ X ર</u>	<u>સા X સા રે</u>
ખ ની X ર	હયો X શો X	કા X X X	+ ગ ત ન
ની X X ધ	ધ પ અ મં	પ X X X	પ પ અ મં
ખા X લે X	X અ X ન	જા X લે X	X X શો X
પ ધ ધ X	X પ X મં	અ ર સા X	સા X ગ X

કે ર શુ' x	ખ રે x જ	લા x x x	x ગ રે x
મં x પ મં	મ ર x ગ	સા x x x	સા x સા x
કે વો x ઉ	દ ય ત્યાં x	થ ઈ x ગ	ચો x અસ્ત
સા મં મ મં	પ પ મં મ	મં ધ x પ	ધ સા સા x
ઉં ચો x બ	મી ર તે x	થ ઈ x ગ	ચો x બ હ
પ પ x પ	પ પ મં મ	મં ધ x પ	ધ સા સા x
આ રૂ x ત	આવી x જ	કુ ખો x ને	લા વી જ્યાં x
ધ નીં x ધ	પ ધ x પ	મં પ x મં	મ ર ર ગ=કુંડી

ગીત-(૪)

૧	૦	૨	૦	૩	૪
પ ળ	પ ળ	હ ર	માં x	જેઘ્યા	x ન
ની ધ	ધ મ	મ મ	પ x	મ ગ	x મ
ત્યાં x	સં x	પ દ	ભ ક	તિજ્યા	x લ
મ ર	ગ મ	પ પ	ર ગ	ર સા	x સા
મ ન	ના x	આ x	હે x	બ દ	ક બુ
સા સા	ર x	ગ ગ	મ x	પ પ	ધ પ
કુ x	ર ત	સ જ	લા x	રીશા	x ન =પળ.
પ x	ધ ધ	ની ની	સા સા	ની ની	ધ પ
બં x	દ મો	ક ર	વા x	મ ર	દા સ
ગ x	પ પ	ધ પ	સા x	સાસા	સાસા
હે ર	ચ ર	ગુની	ગા x	ચ આ	x સ
ની સા	ર ર	ગ ર	સા x	ની ધ	પ પ
અં x	ત ર.	ચા x	ચો x	અવિ	ચા ર
પ x	મ મ	મ x	પ ર	મ ર	સા સા
ચાં x	ખુ ન	થી યા	x ધ	બે બ	x ન
સા સા	ર ર	ગ ર	સા સા	ની ધ	x પ

ચોખ્ખા હીરા વાજખી દામ ।

હિરાના વેપારી

કે. વાડીયા.

આંટરોડ,

મુંબઈ.

કેન્થ મીસેઝેઈન સેટીંગ પ્લેટીનમ આર્ટ વર્કસ.

ગોળવાલા શેઠ ટયુશન કલાસ.

મુંબઈનો આગેવાન ટયુશન કલાસ—અને તેના સંબંધમાં ચાલતીફાઈ મોડલ સ્કુલ (રેજીસ્ટર્ડ ૧૯૧૭) એકલોજ છે કે જેને જાણીતા એજ્યુકેશનનીસ્ટો, નામદાર સરકારનાં કેળવણીખાતાનાં મે. ઇન્સપેક્ટર સાહેબો, જાણીતા કોમલિકારી ગ્રહસ્થો અને જાહેર છાપાએ એકકે અવાજે વખાણ્યોછે.

સેન્ટ ઝેવિયર્સ કોલેજના વિદ્વાન પ્રોફેસર ને પ્રીનસીપલ રે. ફા. ગુડયરનું મત :-

“.....હયાં ધણું સંગીત શિક્ષણ અપાય છે, અને દરેક વિદ્યાર્થી તરફ છુંડું છુંડું ધ્યાન આપવામાં આવે છે.”

એલફીન્સ્ટન કોલેજના ઈંગ્લીશ લીટરેચરના પ્રોફેસર નગરકરનું મત :-

“.....દરેક છોકરા-છોકરીએ માહરા સવાલના જવાબો ધણીજ આલાહીથી આપ્યા,....હું મી. ગોળવાલાને દરેક ફેલો ઇન્સ્ટ્રુક્ટર.”

મુંબઈની સ્મોલ કોલ કોર્ટના માનવંત વડા જજ મો. કે. એમ. ઝવેરીનું મત:-

“.....આ ખાતાનાં જે સારાં પરિણામો આવ્યાં છે અને હાલમાં જે આખાદીને તબક્કે ચઢે છે તે બદલ તેના પ્રીનસીપલ મી. ગોળવાલાને જેટલી મુખારકબાદી આપ્યે તેટલી ઓછી છે.”

પારસીઓનાં પાયોનીઅર પત્ર “જામે-જમશેદ”નું સત્તાધારી મત:

“.....ઈંગ્રેજ બાપાથી બેનસીબ રહેલાં બાનુઓ તથા ગૃહસ્થોને ટુંક વખતમાં ધરધતુ ઈંગ્રેજ શીખવાના કલાસો છે જ્યાં મલાહજ અંદાજ સાથે અનુભવી સ્ત્રી શિક્ષકો ટ્રેડ્યુએટો, અંડરગ્રેડ્યુએટો મારફતે ધણુંજ સંગીત શિક્ષણ આપવામાં આવે છે”

આ ઉપરાંત બીજાં ધણાં જાણીતાં આસામીઓનાં મત જગ્યાની તંગાસને લીધે અમે આપ્યાં નથી તે મંગાવી વાંચશો. શી જોકે બીજે ઠેકાણે કરતાં સેહેજ વધુ છે, છતાં પણ ઉપર મુજબ સામેત થયલાં સંગીત શિક્ષણ માટે તો તે બહુ નજીવીજ લેખાય. વધુ વિગત માટે પ્રીનસીપલ મી. ગોળવાલાને લખવું યા મત્રવું—

ઠે.—કોર્ટના બુખાખાનાંની સાંમે.

ગીત-(પ)

૦	૧	૨	૩
જો x x વ	શ્યા x ના x	સ મ જો x	દા x ના x
નો x x ધપ	ધ x મં x	પ x મં x	મં ગ ર સા
જ શે x બ	દી x થી x	હા x x x x	x x x મ=
સા પ મં પ	ગ મં ર ગ	સા x x x	સા x x x=
લ ડયો x x	જ મ શિ દ	ઝૂ હા x ક	સા x થે x
મં મં x મં	મં મં મં મં	પ પ x પ	ધ ની ની x
ક મ x ર	ને ક x સ	દ x ઈ x	x x x x
પ ધ x પ	પ ની x ધ	પ x x x	પ x x x
<u>કો x ધા x</u>	<u>લો x ધા x</u>	જ ર x બ	લા x રી x
સા x સા x	સા x સા x	ની ની x સા	ની ધ પ x
થા કી x <u>ધ</u>	ચો x બ દ	લા x x x	x x x મ
ની ની x સા	ની ધ ધ ની	પ x x x	પ x x x=જોવ

ગીત-(ફ)

૧	૨	૩	૧	૨	૩
સાં x	જ બ જો x	પિ તા x	અ હું	રા x x	x
પ x	ગં x	ર x મં મં x	મં પ	સા x x	x
મહા x	રી x	રી x દ શા x	થ ઈ છે	x x	x
નીં x	ધં પ મં x	પ ધં x	પ x મં x	x	x

તેજ માફક ખીલ લીટી

<u>તું</u> x	<u>ડી</u> x	<u>જો</u> x x	<u>દિ લ</u>	રા x	<u>ખી</u> x x
સા x	સા x	સા x x	સા સા	ધ નીં	ગં ર સા
તહા x	રી x	યા x	દ ના x	રા x	ખી x x
નીં x	ધં પ	ધં x નીં	સા x	ધં પ મં x	x

ચોખીલીટી પહેલી માફક.

Banaji's Tutorial Commercial Class

GOWALIA TANK ROAD, BOMBAY.

Established 1905, Recognized by the Indian Government and Indian Examination Boards.

STOOD FIRST IN INDIA 4 TIMES.

IN INDIAN CHAMBER OF COMMERCE
SERVICE EXAMINATIONS SECURED

2 PRIZES.

Unique London Examination Results
are entirely due to the *personal* teaching
of the sole proprietor and principal Mr.
Maneck S. Banaji F. N. F. A. (London)
Prizeman and honorsman.

Fees Rs. 100 payable by monthly
instalments of Rs. 7.

New Class formed on 9th June 1919.

Matriculation Certificate not necessary for
admission.

ગીત-(૭)

૩ જ મ શે દ ૨ ર મં પ	૦ કે X વો X નીં પ X મં	૧ ખિ ન મ ન ૨ X સા ર	૨ થા X ચો X ની X સા X
સિXત મ ૨ X મં મં	મ દ નો X પ પની X	પા X X X સા X નીં X	ચોX X X = પ X મં ર =
છો X ડી X ૨ X મં X	જ X ચે X પ X ની X	મ હે લ અ સા X સા સા	મ લ ને X સાસાસા X
ગ મ નો X નીનો નોX	ગો X ટ સ સાXસાસા	મા X X ચો ૨ સા નીં X	X X X X પ મં ર X = જમશેદ
મ ન ત ન ૨ ર મં મં	મ ડ ના X પ પની X	ગો X હે X સા X સા X	ખોX હુયું X સા X સા સા
૨ં X જ અ નીXનીની	લ મ સ ર સાસાસાસા	લા X X X ૨ X સા X	વી X X X નોં X પ X
છો X ડી ૨ X ર X	ચાXહયોX ૨ X મં X	રા X X જ ૨ X ની ની	વા X ડી X સા X સા X
ખોXકે ખુ નીXનીની	દા X ખુ દ સાX સાસા	લા X X X ૨ X સા X	ચો X X X નીં X પ મં = જમશેદ

ગીત-(૮)

૧ ૨ ખ સ ર સા ર ગ ર	૨ પ ર મ જ સાનીધસાસા	૩ વાયુ તો X ગ ર પ મં	૦ આX વી X ગ ર સા X
હ ર ગુ X સાસાગ X	મા X છો X પ X ધ પ	માં X ડ ગુ ગ ર પ મં	ઠા X વી X = રખ સર ગ ર સા X
નિ ત મ દ પ પની ની	ખો X હે માં સાસાસાસા	ભ X યું સ ની ધ સા સા	ફ પ સુ ખ ની ધ પ પ
જો X ખ મ સા X ગ ગ	નો X અં X પ X ધ પ	દા X જ ગ ગ ર પ મં	મા X વી X = રખ સ ગ ર સા X

વર્ષગાંઠ-નવજોત-અને લગનનો સુન્દર સિંગાર
દરેક શુભ પ્રસંગ માટે પસંદ કરવા જોગ રેશમી કાપડનો
ઉચો ચૌક હમારે ત્યાં હંમેશ મલતો રહેશે.

ઉંચા કારીગરો, તથા દરજ્જો, ખાતુઓના તથા
અચ્ચાંઓનાં દ્રેસો તદનજ ચાલુ ફેશન
સાથ બનાવે છે.

રામજી લાલજીની કું

હોઝરીઆ, ગાજ, સીફ્ટિંગ, ત્રીમીંગ તથા ફેન્સી મસલીનનો
જાતજાતનો જથ્થો તૈયાર છે. ઉંચા ડીઝાઇનની ઝીકની
ટોપીઓ, ઝબલા, સાડીની કોર, તમામ બરેલા સાડીઓ
તૈયાર તેમજ ઓરડરથી બનાવી આપવામાં આવશે.

આ સુન્દર સ્ટાઇલીશ ખાતુ ટુંક વખતમાં
બહોળી પ્રશંસા પામ્યું છે, તેજ
અમારી મહેનતનો બદલો છે.

વાયદાસર કામ, ખંત અને ખાતરી સાથે સરળ દામ.

રામજી લાલજીની કુંપની.

એમ્પાયર બીલ્ડીંગ-હોર્નબી રોડ, કોટ-મુખર્ષ.

ગીત-(૯)

૧	૨	૩	૦
જ' X ગ લ	લ ટ કી X	ર' X જ ય	ચો X છે X
ર ગ ર મં	ગ ગ ગ X	મં X મં મં	મં પ મં ગ
ભુ X ખે X	ધ્યા X સે X	હોં X સ ગ	ચો X છે X =
મં X પ પ	પ X સા ના	ધ X મં મં	મં પ મં ગ
પ રા X ઈ	આ X સે X	ધ્યા X સ વ	ધી X છે X
મં મં X ની	ધ X ધ X	ની X ની ની	ની ધ પ મં
સુ X જ વ	સી X હો X	ગ X મ ર	હુ યો X છે X =
મ X પ પ	પ X પ X	ગ X મં મં	મં પ મં ગ

ગીત-(૧૦)

૧	૨	૩	૧	૦	૩	૧	૨	૩
ન X થી X	ધ X ર	ખા X ર સ	ગા X ઈ	ન X થી X	ભા X ઈ	ન X થી X	ભા X ઈ	ભા X ઈ
ર X ગ X	ગ X X	ર' X ગ ગ	મં X મં	મ X મ X	મ X મ X	મ X મ X	મ X મ X	મ X મ X
ભા X ઈ X	ખા X નુ	હા X લ ત	ખ X દ	લા X ઈ X	X X X	લા X ઈ X	X X X	X X X
મ X ગ X	મં મ ધ	મ X મં મં	ર ગ ગ	મં X મં X	મં X મં X	મં X મં X	મં X મં X	મં X મં X
ધ ડી X ધ	ડી X એ	ગ X હુ યુ X	છે X આ	ભા X X X	X X X	ભા X X X	X X X	X X X
મ ધ X ધ	ધ X ધ	મ X મ X	મં ર ગ	મં X મં X	મં X મં X	મં X મં X	મં X મં X	મં X મં X

ગીત-(૧૨)

૦	૧	૨	૩
તું X રે X	મ ન મો X	હુ ન મુ જ	ધ્યા X રો X
ગં મં નીં પ	સા નીં પ મં	ગં મં નીં સા	ગં X સા X
મુ જ મ ન	ત ન ત ન	મ ન મ ન	અ ર પ ભુ
પ પ ગં મં	પ પ ગં મં	પ પ ગં મં	પં નીં સા સા
ક રે પા X	X ભુ પ્રિ ત	હિ ત થી X	મ્હા X રો X
નીં ગ સા નીં	નીં સા નીં પ	પ મં પ મં	મં X નીં સા
શા X ન ન	મેં X ભે X	ઈ X કયાં X	ના X હોં X
મં X મં પ	ગં મં નીં X	સાં X મં X	નીં સા સા X
ત્યા X રી X	સા X ની X	ન્યા X રી X	ભા X લી X
મં X નીં X	સા X પ X	નીં X મં X	પ X ગં X
જ X ગેં X	એ X વો X	ના X દિલ	રં X X ગ
મં X મં X	મં X મં X	નીં X સા X	નીં X X X
દા X વ ર	દે X ઠા મ	સુ X મા ન	સુ X ના મ
પ X ગં મં	ગં મં નીં X	સા સા પ X	નીં નીં મં X
સુ X હા મં	સુ X ભા ન	સુ X ના X	અ X મા ન
પ પ ગં X	મં મં ગં X	મં મં સા મં	ગં નીં સા X

ગીત-(૧૩)

તં ર

સા સા

સા x x x ઈ x હ ર ખા x x x ઈ x મ ળ
ર મ મં પ મં મ સા સા ર મ મં પ મ મં સા સા

કા x x x x ઈ છ ળ કા x x x x ઈ x x

મ x ન પ તિ x હો x પ્રા x ભુ વ ર્યો x x x

મ x મ ર પ x મં પ ગ x મં ગ ર સા x x

પ્રા x ભુ વ ર્યો x x x જા x ન ધ ર્યો x x x

ધ x ધ ધ ધ x ધ x પ x ધ પ મં ગ જ x

જા x ન ધ ર્યો x અ ર ખા x ન વ ર્યો x x x

સા x સા સા સા x ની ની ધ x ધ ધ ધ x પ મં

જો x ઈ x ર x હી x હુ x ત ર સા x લી x

મં x મં મં મં x મં મં પ x પ પ ધ ની ની x

જા x મ સુ ર ત હ ર ખા x x x ઈ x x x

ધ x ધ પ પ ધ ની ધ પ x x x ધ x x x

કુ x વી x કુ x વા x મ ને x x ધા x ઈ x

સા x સા x સા x સા સા ની ની x સા ની ધ પ x

આ x શા x રૂ ળ વં ત ધા x x x x x x ઠ

ની ની x સા ની ધ ધ ની પ x x x મં મ ર સા

આ x વો x મ + રા + પ તી + ને જો + + +

ધ સા ર + પ + મં પ ગ ગ + ર સા + + +

મા + ન લ યો x x + શા + ન લ યો + + + = મન

ધ + ધ ધ ધ + + + પ + ધ પ મં ગ + +

દેશાવરના કુટુંબો માટે

મુંબાઈમાં સુખદાયક—“હૃપીહિમ-પારસીહાટેલ” માં
ઉત્તમસગવડ—અને મધ્યમ શી.

બોરડેના માટે જાથુકની મનગમતી સગવડ
સાદુ, પણ સુંદર અને સ્વચ્છ પકવાન
હવા ઉજાસના સગવડ ભર્યા બેડરૂમ્સ.

ઘરમાં રહેતાં હોય તેવીજ ખીદમત—
ડુંક નક્ષત્રે, ઘણો સંતોષ આપવાનીજ નેમ
અગાઉથી મલી બોરડા અનગેજ કરાવશે.
તો સંતોષકારક સગવડ આપવા, માલીકને તક મળશે.

લખો—યા—મલો.

માલેક—મી૦ ધ. મા. વેસુના.

“હૃપીહિમ”—હપીબ મેનશન—ઑલ્ફ્રેશ બાગની
પાસે—ચરની રોડ, મુંબઈ.

— ત માર —

બહાલાં બચ્યાંઓના

લગનના સુમ પ્રસંગ મારે પદનો સામાન

જરર અમારે ત્યાં બનાવવા આપશે ।

ઉંચા ડીઝાઈનનું ફરનીયર—

અમો

બનાવી આપવા તમારી હાજરીમાં હૈયે.

નવી મુંબઈની નવી ઇમારતોમાં નવો જાતનું

અપ-ટુ-ડે-ફરનીયર

બનાવનાર.

ફક્ત એકજ ઓરડર અમને આપી ખાતરી કરશે.

જાતે કામ કરનાર કારીગરો

ઉંચા ટેસ્ટ ડુલ પ્લાન પ્રમાણે ચોક્કસ કામ—ઉંચી

જોઈનરી—ઉંચી શીનીસ; અને ઉંચું પોલીશ

ચોખ્ખું લાકડું—ઉંચી શીનીસ; અને સવળ દામ

એજ અમારું પ્રમાણિક કામ છે.

લખો—યા—મલો

માલેક,

રામજી ડાહ્યાએન્ડ કંપની,

લેમીંગટન રોડ, મુંબઈ.

ગીત-(૧૪)

૧	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦
હ૨ ખ	સ ર સ	થા ઋ ય	આ ઋ જ	હ ઋ ર	ઝુ ઋ જી	ગા ઋ વ	રે ઋ ઝ
ધ પ મ	ર સા ર	મ ઋ ર	સા ઋ ધ	સા ઋ ધ	સા ઋ ધ	સા ઋ ર	મ ઋ ઋ
સ ઋ ઋ	મ ઋ ન	ઝુ ઋ લ	ગાં ઋ ઠ	ખાં ઋ ઋ	ધી ઋ ળ	જા ઋ વ	રે ઋ ઝ
મ ઋ ઋ	પ ઋ ધ	ની ઋ ધ	પ ઋ પ	ગ ઋ ઋ	ધ પ પ	ગ સાર	મ ઋ ઋ
લ ગ ન	મ ધ ન	ઝુ ઋ ધ	સાં ઋ ગ	ચાં ઋ ગ	ના ઋ દ	સા ઋ વ	રે ઋ ઝ
મ ગ ગ	પ પ ધ	સા ઋ સા	સા ઋ સા	ધ ઋ ધ	ગ ઋ ર	સાની ધ	પ ઋ ઋ
રં ઋ ગ	રા ઋ ગ	ઝુ ઋ મ	સાં ઋ ગ	આ ઋ જ	હા ઋ જ	ગા ઋ વ	રે ઋ ઝ
ગ ઋ ર	સા ઋ ની	ધ ની ધ	પ ઋ પ	મ ઋ મ	ધ પ પ	મ સાર	મ ઋ ઋ

ગીત-(૧૫)

આ ઋ જ મહા	ઋ રે મ ન	ન વિ ઋ ઝુ	ઋ શી ધ ધ
સા ઋ ની ની	ઋ ની ની ની	સા સા ઋ સા	ઋ સા ની ધ
આ ઋ જ મહા	ઋ રે મ ન	ન વી ઋ ઋ	ઋ ઋ ઋ ઋ
સા ઋ સા ની	ઋ પ મં ઋ	ર મં ઋ ઋ	મં ઋ ઋ ઋ
ઝુ ઋ શી ઋ	થા ઋ ઋ ઋ	ધ ઋ ઋ ઋ	ઋ ઋ ઋ ઋ
પ ઋ મં ઋ	ર ઋ ઋ ઋ	સા ઋ ઋ ઋ	સા ઋ ઋ ઋ
ઝુ મં ર ન	ના ઋ ધ હ	દ ધ મા ઋ	ચા ઋ ચા હ
મં મં મં મં	ની ઋ પ ઋ	ર ર મં ઋ	ર ઋ સા ઋ
સ ર સ ઝુ	ર સ ક સ	પા ઋ ર પા	ઋ ર હ ઋ
ર મં ર મં	મં મં મં મં	પ ઋ પ પ	ઋ પ પ ઋ
જા ઋ ત જા	ઋ ત રં ગ	માં ઋ ઊ ઋ	લે ઋ ઋ ઋ
મં ઋ પ ની	ઋ ની ની ની	સા ઋ સા ઋ	સા ઋ ઋ ઋ
છ જ કે છા	ઋ ત હ ર રં	ઋ ઋ લ	ધ ઋ ઋ ઋ
મં મં પ ની	ઋ ની સા ઋ	ર મં ર સા	સા ઋ ની પ=આ

સૌ x મુખ ના x સજ ક રો x સિં ગા x x ર
 મં x મં પ ની પ ની ની સા સા x સા સા x x સા
 ખા x ર ખા x હ હ ર તુ x હ ર ખા ર પુ રી
 મં x ર મં x ર સા ની સા x સા સા સા x સા સા
 હોં શ ને x તું x હ ર પા x x x જો x x x
 ની ની પ પ પ મં મ મં ધ x x ની સા x x x
 અ મ ન ચ મ ન ક રં ત ન ન ન મ ન ન ન
 મં મં મં પ નીં પ ની ની સા x x x સા x x x
 હો x લ મુ x ધ તું જ સં x ગે ભ ઈ x x x=માન
 મં x પ ની x ની સા સા ર મં ર સા સા x નીં પ

ગીત-(૧૬)

૩ ૦ ૧ ૨ ૩ ૦ ૧ ૨
 બોલ લ લ ના પ્રા x ભુ બોલ— બો x લ વ ન હ ળ ન પ ડ
 મં પ નીં ધં પ મં ર મં પ પ મં x મં ર મં ર સા ર સા x
 કરી શ હુ x બિચુ ળ તો લ— બોલ અ પુ ગી વા x શ્રી શ્રી લ=
 ર મં ર મં x મં પ પ ધં પ પ પ મં ર સા નીં x સા ધં પ=
 મને x ના x લ ર સા x વ યિ x ભ x ન મ ન ન ભા વે
 મં પ x ધં પ સા સા સા x સા પ x મં ર સા નીં ની સા ધં પ=
 કે x વી ક ળ ટ ર થા x ચ બો x લ જી ર ટા x ળ થી ર
 પની ની ની ની ધં ધં ધં ધ ધ ર મં ર મં મં પ પ નીં ધં પ
 હો દ ની ર મ સ મ ના બોલ= બોલ
 પ પ મં ર સા બીં ની સા ધં વ

ઇલેક્ટ્રીકલ સામગ્રીને લગતુ સુંદર ધામ
લાવ સરલ—માલ ટકાઉ—ખાસ ખાત્રી.

જુદા મેકરો, તથા જુદા હોર્સ પાવરના
નવા, તેમજ જુના મોટર—એ. સી.—અને ડી. સી.
કાયાનામો—વોલ્ટસ ઑમપે.

વીઝલીક ગેશનીને માટે-લેમ્પ, સ્વિચ
તાર-કટઆઉટસ-તે ઉપરાંત
શિતલ પવન માટે, ટેબલના, તથા સીલિંગના,
નાના મોટા પંખાનો મોટો જથ્થો
હંમેશ મલશે

વીઝલીકને લગતી દરેક સગવડની તથા ખાત્રી પુરવક
મેકરોની સઘળી એકસેસરીઝ
અમારે ત્યાંથી મલશે.

માલેક—આફમજી શેઠ સમમુદીન

મરચન્ટસ અને કોન્ટ્રેક્ટર,
ડાની બિલડીંગ-ગીરગામ, સુબકા.
(૫૫)

गीत-(१८)

०	१	२	३
न म मां X	आ X वा X	न X X न	ते X नी X
प सा सा नी	प नी नी प	मं प प मं	मं X र X
प न मा X	कु X वी X	डा X X लु	छि X X X
गं गं गं X	मं X मं प	र X X र	सा X X X
म न मां X	कु X वा X	<u>सा X X न</u>	<u>सा X X X</u>
नी नी र X	सा X सा X	रा X X सा	सा X X X
<u>सा X थ X</u>	तुं X डी X	सा X X न	डां X X X = नम
नीं X र X	नी सासा नी	प नी नी प	मं X X र
रं X म र	सी X लो X	<u>डा X ठ ला</u>	X त नो X
मं X मं मं	प X नी X	सा X सा सा	X सा सा X
<u>ते X X थ</u>	<u>यो X रे X</u>	डा X X र	डा X X र
र X X र	र X सा र	नी सासा नी	प मं र X
अ कु X र	अ X प त	दा X X X	वा X X X
गं X गं X	मं X मं मं	र X X X	सा X X X

गीत-(२०)

१	०	१	०	२	०	०	०
तुं X उ	तां X लु	छा X उ	तुं X X	नि X ल	रो X न	ना X X	हिं X X
गं X र	गं X मं	गं X र	सा X X	रं X सा	<u>नीं X सा</u>	मं X X	मं X X
तां X लु	मा X न	पा X न	आ X न	दा X र	धा X म	तुं X उ	ध्या X न
धं X प	प X प	धं X प	धं X मं	प X मं	गं X गं	मं X गं	रं X रं
लु X वा X	न म रो ड	नो X X म	ने X X X				
धं X ध X	प X प प	प X X प	पनी ध प मं गं र	सानी सा			
डी X धी X	रे X प X	ध X X X	धं X X X				
गं X गं X	मं गं प X	मं X X X	गं र सा नी सा				

સાંજને છેડે

બેઘડીની ગંભત ! !

અને મનગમતી મૌજ.

સીનેમા પ્રેશીઅસ

મુંબઈ શહેરમાં સર્વથી ટ્રામ દેનની સગવડ સાચના લતા ઉપર
આંટ રોડ ટ્રામ ટરમીનસ.

દેશી કુટુંબોનું માનીતું મોજ મળાહુતું
“રેન્ડ—બું !”

એક આલીશાન હીએટર

— દીલખુશ બગીચો —

વિજ્ઞાનિક પંખા અને

—લાઇટોનો ઝગઝગટ !—

મુંબઈ નગરીનું સહથી સેનત્રલ
સહથી લોકપ્રિય સીનેમા હીએટર.

રોજ સાંજે ૪ બેલો.

ચાય છે;—

પાા ; ૭ ; ૮ાા અને ૧૦ા

(સ્ટા. ટા.)

નીતીમાન, સ્વચ્છ
ઉંચી પ્રકારની
રેટાંડર્ડ ફીલ્મો
અને કુન્યાવરણની
જંગી મહાન
સૌરીયલો રફીન
કરવા માટે કુંક
વખતમાં પ્રખ્યાત
થયલું આગેવાન
પીકચર હાઉસ.

તું × × ડ લા × વે × હા × × મ ના × × ×
 ગં × × ર ગં × ર × ગં × × ર મં × મં ગં રં સા નીં સા
 તું કે ડા × બ ન્ય × × લા × × × ઈ × × ×
 ગં × ગં × મં મં પ × મં × × × મં × × ×

ગીત-(૨૧)

૧	૨	૩	૪
તું × ડિ ઊ	× ડ ઓ ×-	મ ન રે ×-	ના × તો ×
પ × પ પ	× પ પ ધં	મં પ ધં ×	ગં × મં ×
અહુ × ર લ	જ ન નો ×	વ × પ્ત ગ	ચો × × ×
ગં × સા સા	સા રં ગં મં	ગં × રં રં	સા × × × = તું ડી
તું × ડિ બ	દ ન ને ×	<u>ખા × ક ક</u>	<u>રી × દે ×</u>
ધં × મં મં	ધં ધં નીં ×	સા × સા સા	સા × સા ×
જ × × જ	<u>માં × તે ×</u>	<u>ઠા × ર ક</u>	રી × દે ×
નીં × × નીં	સા × સા ×	રં × સા સા	નીં ધં પ ×
રને × × હ	ભા × વ ને	હા × ર ધ	રી × દે ×
પ પ × ×	પ × પ પ	પ × ધં નીં	નીં ધં પ ×
મા × દે રા	× ખ ના ×	મ ન મે ×	ના × તો ×
પ × પ પ	× પ પ ધ	મં પ પ ધં	ગં × મં × = અ

વીજળી બતીઓ, પંખાઓ, ઇલેક્ટ્રીક મોટરોને

લગતું કામ કરનાર

વાયરીંગ કોન્ટ્રેક્ટર.

ઇલેક્ટ્રીક વાયર ઝોળ સ્વીચ ને વીજલીને લગતો સામાન,
બીલડીંગો માટે વીજલીની બતી, પંખા માટે. એક પોસ્ટ કારડ
લખવાથી અમારો ઇલેક્ટ્રીકલ એનજીનીયર મુક્ત એસતીમેન્ટ
પુરું પાડશે.

સરફેસ વાયરીંગ સ્ટીસતમ સ્પેસીયાલીસ્ટ.

નીક્લ—ગ્રાંદી—અને સધળા પ્રકારનું ગાડી ઘોડા, મોટરકારનું
કામ કરનાર. મેટલ શીમેન્ટ ઇલેક્ટ્રીક ઝોળ ૩૦ ૧૨ ફુગન
મળશે.

૫૦—૩૨—૨૫—૧૫ કેનડલ પાવર

નંબર ૮૩, લેમીંગટન રોડ—મુંબઇ.

(૫૯)

ફૂલોના માંડવ.

તરેહવાર જાતની કલમો-આંખા-ચિકુ-પીચ-સપર

ચંદ બદામ-દરાખ-મીઠો નાગીએરો.

તથા પામ્સ-કરોત્તસ-ગોલાખ-મંગનોલીયા લીચિશઝનો
મોટો જથ્થો—

સોરાખજી અ. મે. ઇરાની.

કલ્હર રોડ—કૉનવેન્ટ ભાયખલા, મુંબઈ.

આર્ટ અને સુંદર રંગતની ઉંચી અનુભવી મનોહર
કારીગરી.

ઉત્તમ ફૂલોનું—હાઇકલાસ—ડેકોરેશન

જાતજાતના પ્રસંગે જેવા કે લગન નવજોત વરસ

ગાંઠ મોટે, શોભા દેતાં ફૂલોના સિંગાર.

પુલના હાર તોરા “ક્રોસીઝ” ફૂલોની બાસકીટ

બાસ્કેટસ રીથઝ તથા સુંદર બન્ધી.

—બાર મોટા ઇનામો — મેળવનાર ફેલોરીસ્ટ.

અમારી સરટીફિકેટ છે, જે મુંબઈ અને પુનામાં
મળ્યાછે હુંક વખતમાં ગમે એવા મોટા આરડર પુરા
કરીશું.

સોરાખજી અ. મે. ઇરાની,

કલ્હર રોડ—કૉનવેન્ટ પાસે, ભાયખલા, મુંબઈ.

સુરીલા હારમોન્યમનું સુંદર ધામ.

સરળ દામ સાથે તકાઉ કામ-ખાતરી પુર્વક સુરનો વાંસળી જેવો મધુર અવાજ-એક ગાનાર જાણી શકે-તેવાની દેખરેખની એકજ પેટી વખાડશે અને ખાતરી થશે.

પ્રેમજી એન્ડ કું.૦

હારમોનીયમ બનાવનાર તથા રીપેર કરનાર.
અનંત શીવાજી દેસઇ બીલ્ડીંગ, સેન્ડર્સ રોડ—મુંબઇ.

હંમેશ તૈયાર હાથ પેટી સીઝન વુડની.

ખાતરી પુર્વક સુર બદલી જુની પેટીઓનો નવો
અવતાર રીપેરીંગ અને ટયુનીંગ.

સંગીતનો નાદ હોય-સતારનો સાદ હોય, શોખનો સ્વાદ
હોય તો-પધારો અમરી દુકાને.

પ્રેમજી એન્ડ કું.૦—માં સુરીલાં, મનોહર કલરવ કરતા
ધ્વનીના, ખાસ બનાવેલા હારમોન્યમ વિલાયતીને ટકકર મારે
તેવાં હિંદની હવાને લાયક અને વળી મોંઘવારીમાં સસ્તાં.

અમારે ત્યાં શુ' મળે છે.

હાથ પેટી તથા ફેલડીંગ હારમોન્યમ.

હારમોન્યમને લગતો દરેક જાતનો સામાન કીફાયત ભાવે.

ખાતરી પુર્વક રીપેરીંગ, વેળાસર કામ અને સરજા ભાવ.

૪૦—સેન્ડર્સ રોડ—ગાંધર્વ મહા વિદ્યાલયની પડોશમાં

દેવલાલીનું

જાણીતું—માનીતું—અને મોજ મજાહનું મહક !
નાતવાન શરીરને તનદુરસ્તી સાથ ખોરાકને પાચન કરતી
સ્વચ્છ હવા —ખેડ રમતી સફાઈ—ચાકલા મનને,
વાજાનો સંગીત—સુંદર ખેડની ચાલુ દાબરી—
તનને ખિલવવા રમત-ગમત. ચોખ્ખી અને ઉંચાણની
ઝોરડામાં ફરતી હવા, ખોરાકની નિર્મળતા, સ્વચ્છ પકવાનની
લહેજત. ભાવ તદ્દનજ કિફાયત.

દેવલાલી ગ્રાંડ હોટેલ,

હવા અને ઉજાસ — સગવડ અને સફાઈ.

અમારા વિજીટરો:—જાણીતા ડોક્ટરો દાદાકર્ટ-વકીલો,
ખેરીટરો, ન્યાયવિશે. પ્રખ્યાત નામાંકિત વેપારીઓ ધંધાદારીઓ
ઓશીસરો, અને મોજાં સેહજાંણીઓની ચાલુ ધમચકરી.

અમારું ખાસ અને દિલપજીર ખેંચાણ.

સરળ-મધ્યમ શી. સરવોત્તમ સફાઈ—સુગંધ
મન તનને તાજગી આપવા માટે રમત ગમતનાં સાંધણો.
રહેવા માટે છુટક બ્લોકસ !

છુટટી સગવડ અને સુખદાયક ગોઠવણો.

રળીઆમણી રચનામાં રહેવા આવનારાઓને પ્રથમ લખવાથી
પુરતું ધ્યાન મળશે.

માલેક—હોમી ફરાંમજી ધનજીભાઈ શેઠના,
દેવલાલી, ગ્રાંડ હોટેલ,—દેવલાલી,

